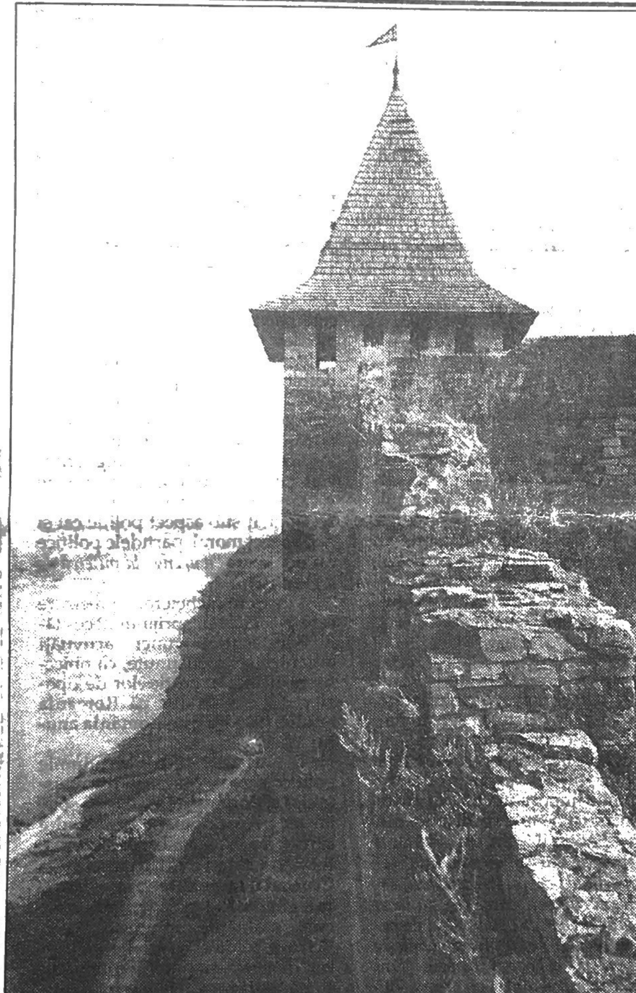
"... toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri"
MATEI, 26, 52

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

Anul III,
Nr. 6/30
iunie
1993
16 pagini -100 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NAȚIONAL CREȘTINA

CETATEA HOTIN
Strajă la vadul Nistrului, despre care un cronicar polonez scria că "s-a înjghebat încă pe vremea când umbla pe pământ Dumnezeu cu Sfântul Petru".

AVERTISMENT

După înfrângerea suferită de Convenția Democratică la alegerile din septembrie anul trecut, am sperat că se vor produce două evenimente de o importanță deosebită pentru evoluția ulterioară a situației politice din țara noastră.

În primul rând, ca după orice bătălie pierdută, conducătorii partidelor de opoziție grupate în Convenția Democratică ar fi trebuit să efectueze o analiză temeinică a cauzelor care au determinat majoritatea populației să se pronunțe în favoarea unor formațiuni politice care, sub o denumire nouă, continuă atât prin doctrină cât și prin proveniența cadrelor de conducere linia, doar aparent defunctului, Partid Comunist Român. Și, bineînțeles, am așteptat ca rezultatele acestei analize să fie făcute publice, neascunzându-se nimic din ceea ce face ca astăzi, la aproape patru ani de la evenimentele din Decembrie '89, populația României să manifeste nu numai indiferență,dar în unele cazuri chiar ostilitate față de instituțiile unei autentice democrații.

În al doilea rând, am așteptat ca partidele din opoziție, pornind de la concluziile analizei menționate mai sus, să întreprindă acțiuni urgente și energice pentru ca la o viitoare confruntare electorală să se prezinte cu un plus de credit moral și politic față de formațiunile de orientare neocomunistă aflate în prezent la cârma României. Aceasta cu atât mai mult cu cât grava criză economică și socială în care se zbate țara se poate transforma în orice moment într-o criză politică ce nu va putea fi soluționată decât prin alegeri generale anticipate.

Din păcate conducerea Convenției Democratice nu a găsit de cuviință să împărtășească nici opiniei publice și nici nivelelor inferioare din sistemul de organizare ale acestei alianțe politice concluziile analizei (dacă o astfel de analiză a fost totuși efectuată) cu privire la cauzele care au condus la înfrângerea Opoziției de către Puterea neocomunistă. Dar nu numai atât. În perspectiva unei noi confruntări electorale, Opoziția ar fi trebuit, cunoscând cauzele care i-au pricinuit înfrângerea, să se ocupe intens de eliminarea lor. Or în această privință, până la această dată, nici Convenția Democratică în totalitatea ei și nici partidele politice din care este alcătuită nu au făcut nimic, sau dacă au făcut ceva, ceea ce au făcut este prea puțin, pentru ca o nouă consultare a corpului electoral să însemne prima victorie împotriva formațiunilor politice care urmăresc cu înverșunare permanentizarea structurilor moștenite de la regimul comunist, dar mai ales menținerea nomenclaturii comuniste în toate funcțiile de conducere.

*

În lumina îngrijorării exprimate mai sus, ne îngăduim să facem câteva precizări cu privire la actuala situație politică din România și la contextul în care se duce

continuare în pag. 2

PUNCTE CARDINALE

HORIA SIMA A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ

În noaptea de 24 spre 25 mai 1993, la Augsburg, s-a stins din viață Comandantul Horia Sima (n. 1906), succesorul lui Corneliu Z. Codreanu la conducerea Mișcării Legionare (începând din 1938). Trupul neînsuflețit a fost transportat din Germania în Spania (unde Horia Sima a trăit după al doilea război mondial), fiind înhumat vineri, 28 mai, la Barcelona, acolo unde se află și mormântul soției sale.

Îndelung contestat, încă din 1938, chiar în anumite medii legionare, pe seama sa s-au colportat de-a lungul vremii, nenumărate insinuări, calomnii și injurii, atât din partea unor fracțiuni legionare, cât și din partea dușmanilor generici ai legionarismului (în special evreii și stângiștii de toate nuanțele, de la liberali până la comuniști). A existat tendința absurdă de a face din acest om un fel de "țap ispășitor" pentru toate nenorocirile și neîmplinirile istoriei noastre contemporane. Probabil că va veni o vreme când patimile se vor domoli și istoriografia îl va putea judeca obiectiv și nuanțat, cum nu este în stare să o facă astăzi.

Omenesc amestec de virtuți și de păcate, acest om, care a trebuit să facă față unor vremuri atât de tulburi și să se măsoare, vrând-nevrând, cu umbra imensă a lui Corneliu Codreanu, a dus o viață de luptător hăituit, în care s-a străduit, după măsura puterilor și chemării sale, să apere, cu mijloace mai mult sau mai puțin ortodoxe, pe fondul unei istorii tulburi și necruțătoare, interesele majore ale Neamului său. Dacă a greșit vreodată, politicește vorbind, a făcut-o într-o vreme în care toată lumea a greșit (Antonescu, Regele Mihai, Iuliu Maniu, ultimii Brătieni etc.), în cel mai greu context istoric în care s-a aflat vreodată această Țară. În anii de exil — nu putem lua în considerare "culisele" neverificabile — el a reușit să întrețină spiritul legionar (chiar dacă unitatea inițială a Mișcării s-a frânt), contribuind cu sârg și temeritate, alături de mulți dintre cei care i-au rămas apropiați, la salvarea unor valori legionare și la cinstirea vechilor martiri (prin Fundații, edituri, publicații periodice, monumente, memorii, manifeste etc.), vădind o fermă atitudine românească și anticomunistă. Acum, când "țapul ispășitor" și obiectul vrajbei interlegionare nu mai este, ne încearcă sentimentul că nu avem de-a face doar cu dispariția unui om, ci cu încheierea unui capitol din contorsionata noastră istorie contemporană. Dumnezeu să-l odihnească, iar pe noi să ne lumineze pe căile dreptății.

«PUNCTE CARDINALE»

urmare din pag. 1

AVERTISMENT

lupta dintre formațiunile politice pe care se sprijină Puterea și partidele politice care alcătuiesc Opoziția.

În regimurile constituționale, activitatea politică se desfășoară în cadrul partidelor politice. Deși utilizarea definițiilor în domeniul realităților sociale se poate dovedi primejdioasă când enunțul unei definiții nu este precedat de ansamblul motivațiilor pe care se bazează, vom reproduce totuși definiția partidului politic, așa cum o formulează Dimitrie Gusti în studiul intitulat "**Sociologia Națiunii**". "*Partidul politic este o asociație liberă de cetățeni, uniți în mod permanent prin interese și idei comune, de caracter general, asociație ce urmărește, în plină lumină publică, a ajunge la puterea de a guverna pentru realizarea unui ideal etic social*".

Înfruntarea dintre partidele politice în eforturile pe care le fac pentru "*a ajunge la puterea de a guverna*" are caracter de luptă, pe care același Dimitrie Gusti o caracterizează astfel: "*Lupta dintre partide are caracterul unui adevărat război, deoarece, ca și în război, avem de a face cu conducători și conduși, cu mobilizarea forțelor și, când se dă lupta, cu o tactică și strategie deosebită, cu învingători și învinși, avem de a face, în sfârșit, cu disciplină de partid, asemănătoare întocmai cu disciplina militară și care are toate virtuțile și viciile ei.*"

Or, în spiritul a ceea ce trebuie să fie, în fapt, un partid politic și a modului în care trebuie să-și organizeze "*lupta*" pentru "*a ajunge la puterea de a guverna*", Convenția Democratică nu reprezintă, la ora actuală, cea mai fericită cale pentru a combate Puterea neocomunistă. Dacă înființarea și prezența ei pe scena politică a fost pe deplin justificată la alegerile locale și parțial îndreptățită la alegerile parlamentare pentru a se contracara neîncrederea și, pe alocuri chiar aversiunea, unei mari părți a populației față de ideea de partid politic în general și față de partidele istorice în special, astăzi existența ei a devenit un factor paralizant în activitatea pe care partidele politice trebuie să o desfășoare pentru a se impune.

A menține timp îndelungat o coaliție formată din forțe politice deosebite structural prin doctrină, modalități de acțiune, dar mai ales prin statura morală a personalităților care le conduc, așa cum sunt Partidul Național-Țărănesc, care se definește mai nou ca Partid Creștin-Democrat, Partidul Liberal cu numeroasele sale fracțiuni, Partidul Social Democrat, una din multele variante care pretind fiecare a fi cea autentică, Partidul Ecologist și Partidul Alianței Civice, va avea drept rezultat treptata și progresiva erodare a identității lor originare. Datorită orientărilor doctrinare diferite ale partidelor care o alcătuiesc,Convenția Democratică este incapabilă să ofere opiniei publice un program unitar și convingător,trebuind să se recurgă la uzatul slogan "*Jos comunismul!*" sau, atunci când încearcă să-și afirme capacitatea constructivă,să folosească formule vagi,lipsite de conținut și foarte puțin convingătoare, așa cum a fost apelul lansat de D-l Emil Constantinescu, "*Să reclădim împreună speranța!*".

Ideea de coaliție guvernamentală nu este nouă. Ea se practică în democrațiile cu tradiție sub forma participării a două sau mai multe partide la alcătuirea guvernului. Dar coalițiile se formează numai după consultarea corpului electoral, când se știe cu precizie, prin prizma rezultatelor obținute, ce reprezintă fiecare partid. A încheia o înțelegere anterioară scrutinului prin care, în urma tocmelii dintre șefii de partide, se repartizează partidelor care formează coaliția un anumit procent din mandatele ce vor fi obținute, este și nepolitic și necinstit. Sub acest aspect, partidele grupate în jurul Puterii au procedat mai corect, respectând regulile jocului democratic. Fiecare dintre ele s-a prezentat în fața alegătorilor cu propriul program și rezultatele obținute reflectă fidel gradul de adeziune al populației la programele respective, lucru pe care nu-l putem afirma și despre partidele care alcătuiesc Convenția Democratică.

*

Un alt temei de îngrijorare în legătură cu existența și activitatea partidelor de opoziție îl constituie cvasitotala lor indiferență fața de conceptul de organizare. Pentru a sublinia importanța pe care o are organizarea pentru afirmarea unui partid politic îl vom cita din nou pe Dimitrie Gusti: "*Organizația creează partidul; ea unește, asociază, socializează oamenii, care, deși au interese și idei comune, stau altfel disparați unul față de altul; ea stabilește apoi, odată ce acești oameni sunt uniți, coeziunea dintre ei, creând spiritul de partid și subordonarea voită a voinței fiecăruia, voinței partidului*".

Dar și în domeniul organizării suntem nevoiți să constatăm că partidele care formează Opoziția sunt depășite de partidele grupate în jurul Puterii. În timp ce acestea din urmă au preluat structurile organizatorice ale Partidului Comunist Român, partidele înființate sau reînființate după evenimentele din Decembrie '89 au trebuit să înceapă constituirea organizațiilor de la zero. Se pare însă că acest uriaș handicap nu le-a determinat să privească problema organizării cu toată seriozitatea. La ora actuală, în ceea ce privește constituirea organizațiilor de partid la orașe și sate, Opoziția nu se găsește prea departe de situația existentă la începutul anului '90. Iar dacă cineva își închipuie că ideea de Convenție Democratică poate înlocui activitatea organizatorică pe care ar trebui să o desfășoare fiecare partid, se înșeală. Mai devreme sau mai târziu, fiecare partid va trebui să iasă pe scena politică, definindu-se prin propria sa identitate, nu prin apartenența sa la o coaliție de partide. Or, în această nouă ipostază, fără organizații puternice, răspândite pe întreg teritoriul țării și conduse de persoane care să impună prin prestigiul personal, atât sub aspect politic cât și sub aspect moral, partidele politice nu pot spera "*a ajunge la puterea de a guverna*".

Și în încheiere, o precizare care pledează în sprijinul necesității desfășurării unei activități organizatorice susținute, ca obiectiv principal al partidelor de opoziție. **Să nu se uite că România anului 1993 nu este România anului 1946!**

În anul 1946 formațiunile politice care se opuneau comunismului și dominației străine se sprijineau pe o populație din rândul căreia majoritatea bărbaților maturi și tineri participaseră la **Cruciada împotriva Bolșevismului**, cunoscând pe viu, la fața locului, realitățile comuniste. O participare soldată cu multe sute de mii de jertfe, puține fiind familiile românești care nu și-au dat obolul de sânge pentru înfăptuirea reîntregirii hotarelor și apărarea țării de puhoiul roșu care se revărsa dinspre răsărit.

În anul 1993, pe lângă cei aproape patru milioane de purtători de carnete roșii, din rândul cărora prea puțini s-au dezis cu sinceritate de apartenența lor la Partidul Comunist, este greu să găsești o familie care să nu fie încuscrită, într-un fel sau altul, cu susținători activi ai actualei Puteri. În felul acesta s-au creat complicități tacite care întăresc activitatea desfășurată de cadrele comuniste formate de-a lungul timpului în școlile de partid, profesioniști care își cunosc bine meseria, iar rezultatele obținute confirmă această apreciere.

O realitate care ar trebui să dea de gândit Opoziției în general și partidelor politice care o alcătuiesc, în special.

Profiluri lirice

ION PARASCHIVESCU

Poezia d-lui ION PARASCHIVESCU (n. 1921), tăiată în marmura versului clasic, apare ca un lirism intelectualizat, care-şi reprimă în mod voit freneziile. Dar îndărătul acestei severe cerebralităţi se ghiceşte neliniştea existenţială a unui om trecut prin toate vămile acestui veac, păzindu-şi discret, dar neabătut, umanitatea esenţială. Impresia este aceea a unui suflet care "arde la rece", temător de orice exces, dar mereu atent la vibraţiile lumii. Notaţia lirică e simplă, precisă, abstrasă de la orice artificiu, de o monotonie solemnă, ce poate să-l deruteze pe cititorul superficial, dar nu şi pe cel atent la puritatea ritmurilor interioare.

Cele şapte poezii de mai jos, selectate în Redacţie, au fost desprinse dintr-un substanţial volum în manuscris, ce ar merita să vadă întreg lumina tiparului.

În mare tihnă

În mare tihnă ne fumăm tutunul
acum, în pacea-ntinsă pe pămînt.
Tăcut-au puştile, tăcut-a tunul,
nu mai vin gemete din gropi, pe vînt.

În jurul meu nu se agonizează,
dar îmi lipseşte totuşi foarte mult
duşmanul care te umanizează;
nu toiul luptei; nu al ei tumult.

Duşmanu-acela care fără vină
lupta sub semnul morţii, viu, intens —
un biet şurub montat într-o maşină
cu rost ucigător şi fără sens.

Trăgeam în el cu sete şi cu milă,
un plîns amar mă biruia apoi,
ca noaptea să mă prăbuşesc în silă...

Sîntem noi azi mai buni ca în război?

Devin trecut

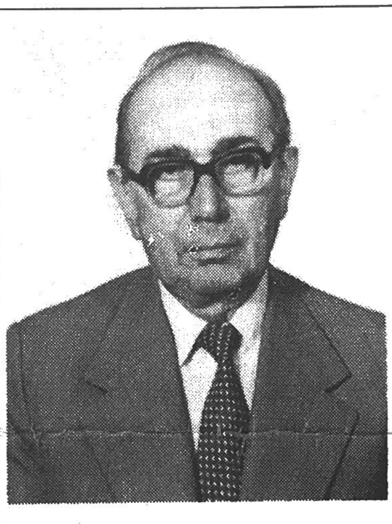
Mă uit cum lacul cercuri face încă
în urma pietrei azvîrlită-n el.
O tulburare trece din inel,
în tremur larg, prin carnea lui adîncă.

Întocmai ca şi lacul face undă
sufletul meu de ceas tîrziu rănit
şi-ar vrea să-i fie fibra de granit,
durerea grea să poată să-şi ascundă.

Dar piatra către mîluri se îndreaptă
iar lacu-şi drege rănile cu cer.
Doar eu, nevolnic, fără să mai sper,
devin trecut şi mai cobor o treaptă.

Sînt om de şes

Pe ape eu nu pot să calc ca Domnul,
nu ştiu să cred cît trebuie-n minuni
şi nici nu pot să trec peste genuni
decît în vis, cînd mă îmbată somnul.

Furtuni eu nu pot să opresc cu palma,
nici trăznetul care despică stînci.
Marea, în volburile ei adînci,
m-ar înghiţi cu scoicile de-a valma.

Nici muntelui nu-i stăpînesc puterea
cînd la obîrşii norii plini de ploi
se rup spre văi, şuvoi lîngă şuvoi,
stihiile îndeplinindu-şi vrerea.

Dar sufletul lor vreau să-l simt aproape,
într-o colibă veche între munţi.
Să-nfrunt pe punte zeii mării, crunţi.
Sînt om de şes dar... munţi visez şi ape.

Cîine standard

Ca să se încadreze într-un stas,
căţelului i-ai ajustat urechea.
Urla de parcă-l apucase strechea —
nu-l îmbuna nici laptele din tas.

Dulăului cu labe groase, colţi,
e prea tîrziu ca să-i mai schimbi făptura.
Suportă-l deci cum l-a croit natura;
furia lui atinge mii de volţi!

Ciuntit, depersonalizat, dresat
— un doberman făcut caricatură —
va cere singur ca să-l legi la gură,
să latre-n gînd, cuminte, nestresat...

L-ai îmblînzit, făcînd din cîine miel,
cînd i-ai tăiat din coadă, din ureche.
Îţi este credincios fără pereche,
dar... niciodată cîine; doar căţel...

Lumină voi visa

Sînt flutur sub al toamnei vînt rămas;
aştept înfricoşat să intru-n iarnă.
Mă simt ca o făptură de pripas:
ce-o să mă fac cînd fulgii-or să se cearnă?

M-am prea fălit cu viile-mi culori,
în zbengul fără saţ, din floare-n floare,
fără să văd că-n jurul meu palori
anunţă-o toamnă aspră în splendoare.

Aproape-i noaptea lungă, gerul sec,
iar floarea s-a uscat sub vînt — o iască.
Jocul meu pur a zămislit eşec;
aripa-mi cum să supravieţuiască?

Dar şi îngheţul are un sfîrşit —
aripa şi petala fi-vor una.
Chiar dacă zborul meu va fi tîrşit,
lumină voi visa; întotdeauna.

Edecar

Trag la edec corabia cu vise,
mă lupt cu fluviul aspru şi năvalnic
şi uneori, întocmai ca Ulise,
cred că-s puternic, iscusit şi falnic.

Ajuns la locul hărăzit anume
pe sacrul ţărm al muzei Euterpe
mă-ntreb dacă voi fi primit în lume
cu nava mea mustind de visuri sterpe.

Sau poate-aşa cum edecarul jalnic
sfîrşeşte-n zdrenţe peste-o vie rană,
destinul să fi hotărît şăgalnic
din vis să-mi fac condiţie şi hrană.

Şi în genunchi, pe-o lespede, în templu,
omagii să aduc eternei muze;
să am puterea cerul să-l contemplu
cu sfîşiere rodnică pe buze.

Stînca tarpeiană

Umbrind pămîntul cît o buruiană,
scîrbindu-mă ades de mine însumi,
alung, să nu-mi dea alinare, plînsu-mi.
. . . .
Pornesc tăcut spre stînca tarpeiană.

EXISTENȚE EXEMPLARE

O FAȚĂ NEVĂZUTĂ A EROISMULUI

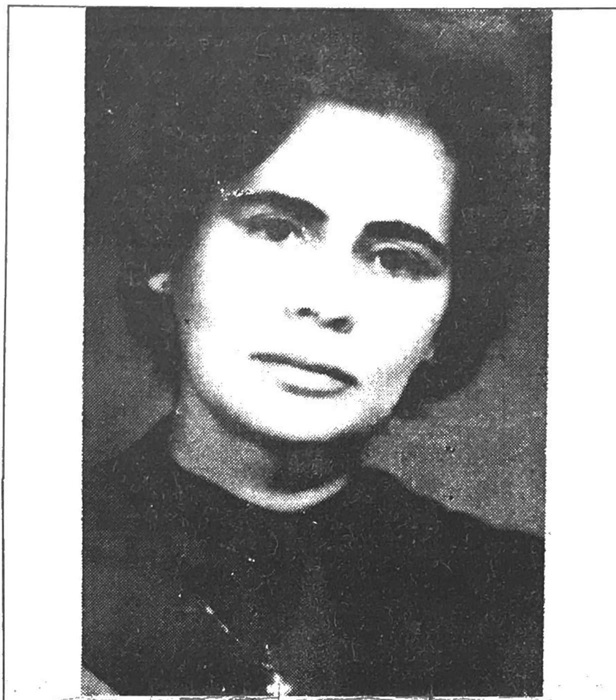
În numărul trecut am evocat figura exemplară a regretatei Athena Radu și ne-am referit la acel eroism feminin, adesea anonim, pe care ea l-a întruchipat de pe poziții legionare, într-o admirabilă comunitate de destin familial.

Dar astfel de pilde de dăruire eroică au fost oferite din toate direcțiile geografice, politice, culturale sau confesionale ale lumii românești. Eroii și martirii de faimă publică nu sunt de altfel decât creștetele mai înalte ale unui eroism viguros și unitar. Despre ei se vorbește îndeobște mult, dar ar fi neînțelept să ajungem a nu mai vedea pădurea din pricina copacilor!

În Franța, după primul război mondial, a apărut o carte ce merită evocată: **Suflete de infanteriști** a colonelului Delbos, în care erau puse față în față eroismul anonim al milioanelor de infanteriști care au petrecut luni și chiar ani în mocirla tranșeelor, ducând de fapt greul războiului, și eroismul spectaculos al acelor aviatori ce au făcut minuni de vitejie, asumându-și riscuri enorme, dar a căror efectivă angajare în luptă a fost discontinuă și punctată – dacă nu au fost doborâți – de lungi răgazuri în cantonamente cu cantine confortabile, în așteptarea altor câteva ceasuri de angajare și risc. S-ar putea închipui unii fără alții? Nu merită să fie cu toții deopotrivă cinstiți? Și, în fond, numai din elite eroice nu se poate alcătui **o armată**; marile rezistențe și marile victorii sunt determinate tocmai de masele de "infanteriști" anonimi, ce știu să stea neclintiți la datorie, "până ce le putrezesc bocancii în tranșee".

Dar eroismul este cu atât mai impresionant cu cât trece din război în existența cotidiană, în răstimpurile de așa-zisă "pace" (atât de perfide uneori) ale Istoriei; și cu cât el se dovedește adesea nu doar apanajul condiției masculine, ci și al straşnicei umanități exemplare ce se descoperă, nu o dată, și-n sufletele fetelor și femeilor noastre.

O altă astfel de pildă de eroism românesc ne îmbie aici la căldura evocării. De data aceasta este vorba de o femeie din familia marelui om politic Iuliu Maniu, o adevărată Doamnă a rezistenței anticomuniste românești, al cărei nume n-a devenit și nici n-a intenționat să devină "popular". Căci adevărata virtute nu caută confirmări exterioare, omenești, ci se consumă discret și lăuntric, în planul conștiinței curate, ca o faclă aprinsă dinaintea lui Dumnezeu. Evocăm aici această distinsă figură pentru a ilustra printr-un caz concret minunea simplă și esențială a acelor "suflete de infanteriști" ai demnității românești.

Elena Boilă (Nena – pentru cei apropiați) s-a născut la Cluj în 1924, în familia avocatului și publicistului Zaharia Boilă și a Clarei Boilă, nepoata de soră a lui Iuliu Maniu. Copilăria și-o va petrece între Cluj și Bădăcini (unde se afla casa lui Iuliu Maniu, de care s-a simțit întotdeauna foarte legată). Studiază la Cluj și la Sibiu, iar în 1948 absolvă Facultatea de Litere (specialitatea română-franceză). Neputând obține o catedră, din pricina originii sale "nesănătoase", se angajază într-o muncă discretă, de cercetare lingvistică (în echipa care lucra la **Dicționarul limbii române**). La 5 ianuarie 1956 a fost arestată de securitatea din Cluj, anchetată și condamnată la șase ani de închisoare pentru "delictul" de a fi redactat, pe fondul tulburărilor din Ungaria, un manifest anticomunist (împreună cu Nicolae Balotă și Tulia Pescaru). După ce cunoaște închisorile de la Jilava și Miercurea-Ciuc, în ianuarie 1962, în loc de eliberare, este trimisă cu domiciliu forțat în Bărăgan, în comuna Viișoara, în condițiile ce reies dintr-o pagină de corespondență: "M-am întors acasă... Am măturat acolo peste tot și am lipit cu lut galben podeaua, care e toată de pământ și avea găuri de șoareci și de altele, ici, colo. Nici nu-ți închipui ce grăitor pentru suflet e lucrul, această apropiere de pământ. Voi, la oraș, călcând tot pe trotuar și nevăzând decât case de cărămidă, uitați că totul, inclusiv noi înșine, suntem din pământ. Noi însă, care locuim în casele ce le lipim singuri cu pământul neprefăcut, cu propria mână, nu putem să nu ne gândim că... din pământ suntem și în pământ ne vom întoarce" (martie, 1962).

Revenită la Cluj în 1964, după faimoasa amnistie generală, prima sa grijă este să se ducă să aprindă o lumânare la Bădăcini, la mormintele strămoșilor. Regimul comunist a împiedicat-o în continuare să-și exercite profesiunea și vocația literară. Abia de și-a putut găsi un post de... contabilă la Tehnofrig! La 7 martie 1989, fără a mai apuca să vadă apropiata prăbușire a lui Ceaușescu, moare cu numele lui Dumnezeu pe buze.

Elena Boilă a rezistat admirabil tuturor încercărilor și niciodată n-a acceptat compromisul, nici n-a cuprins-o disperarea. A trăit și a murit cu o dreaptă seninătate. Câtă deosebire între ea și bietul Nicolae Balotă (condamnat în același lot), care și-a pus la mezat "sufletul de infanterist" la cea dintâi tulburare a apelor!

Elena Boilă n-a îngenunchiat decât în fața lui Dumnezeu, cu pioasă rugăciune, luptând până la capăt "lupta cea bună" la care ne îndeamnă Sf. Apostol Pavel, cinstindu-și prin jertfa cotidiană a unei vieți neîntinate strămoșii iluștri și neamul răstignit. În corespondența sa de pe vremea Viișoarei se află și aceste minunate rânduri: "Am înțeles că trebuie să luptăm unii pentru alții, cum spune undeva Sfântul Apostol Pavel: «Luptați pentru mine cu rugăciune!». Și chiar, să știi, adevărata rugăciune e o luptă. Nu degeaba suntem în «Biserica luptătoare». Totul pe pământ – și dragostea și suferința și rugăciunea – e încleștare; când iubești, lupți ca să învingi distanțele; când suferi – ca să nu te pierzi; când te rogi – ca să fii auzit" (august, 1964).

E aici testamentul esențializat al unui suflet eroic, românesc și creștin. Dar este aici și taina dăinuirii noastre istorice și a îndreptățirii ce vom avea-o poate la Judecata din urmă a neamurilor.

"PUNCTE CARDINALE"

RADU GYR

METANIE

Doamne, fă din umilință
pod de aur, pod înalt.
Și din lacrimă, velință,
ca pe-un pat adânc și cald.

Din lovirile nedrepte,
faguri facă-se și vin.
Din înfrângeri, scări și trepte;
din căderi, urcuș alpin.

Din otrava pusă'n cană,
fă miresme ce nu pier.
Și din fiecare rană,
o cădelniță spre cer.

Și din orișice dezastru
sau crepuscul stins în piept,
Doamne, fă lăstun albastru
și dă zâmbet înțelept.

OFRANDA

Din rănile și'nfrângerile noastre
întindem punte noilor destine
o punte de mărgean peste dezastre,
s'o urce pașii lumii care vine.

Cu orișicare rană care doare,
din orice răzvrătire mai adâncă,
am pus o za pe piepturi viitoare
și-o spadă grea în mâini ce nu sunt încă.

Iar dacă'am plâns, din lacrima măiastră
va crește-o mângâiere de mătase
pe care mâine unii au s'o lase
la alte frunți ce cresc din funtea noastră.

Iar dacă'n noaptea smârcului și-a roatei
închidem lanțuri, inimă și rană,
din dăruirea noastră subterană
va crește pâine pentru foamea gloatei.

ÎNŢELEPTUL

Nu scuip pe'nfrângerile mele!
Ce-am adorat nu știu să ard
și nu ridic în vânt obiele
în locul ruptului stindard.

De funia spânzurătorii
dezastrele nu mi le-agăț
și nici mândria din victorii
n'o pun sperietoare'n băț!

Cu-aceleași zâmbete'nțelepte
îmi port și lanțuri și cununi
urcând spre soare clare trepte
sau coborând printre furtuni.

Și merg pe-același țărm ce suie,
la braț cu prieteni sau vrăjmași,
de-o fi să-mi bată trupu'n cuie
sau să-mi presare crini sub pași.

SMERITA CONTRIBUȚIE LA INTERNAȚIONALA LUI HRISTOS (II)

CONSTANTIN IORGULESCU

Suferințele îndurate, oricât de mari, de nedrepte, de chinuitoare, cu timpul pălesc. Ele revin în amintire micșorate de mereu accentuata scădere a memoriei și de intenționata trecere sub tăcere a durerilor ce nu se cuvine a mai fi răscolite. E firesc deci ca și eu, în povestirile mele depre deținuți și închisori, să las în umbră părțile cele mai dure, să trec peste descrierea amănunțită a violențelor suportate, cu deosebire a celor verbale (greu de reprodus într-o exprimare cu respect de sine) într-o aparentă conviețuire pașnică, împăcată,cu propria-mi aducere aminte. Îmi spun mereu că,dacă i-am iertat pe cei ce ne-au schingiuit,ar trebui s-o facem până la capăt, să nu le mai pomenim nici numele nici "faptele". Povestindu-le, repetându-le, nu facem decât să sporim cu ele urâciunea lumii, și așa ajunsă aproape de nesuportat. Exhibarea diferitelor feluri de suferințe, facerea lor publică cu zgomot și reclamă televizată, în muzee speciale, tematice, mie unuia, care am trecut pe acolo, îmi provoacă o stare de dezgust, un sentiment de rușine. Obținerea unor câștiguri materiale prin comercializarea suferințelor îndurate de ființe umane, decedate sau numai schilodite, mi se pare a fi ceva cu deosebire degradant, un record de josnicie. E batjocorirea celor ce, prin moarte sau mutilare, au fost aduși în starea de a nu se mai putea apăra singuri. În ultimul timp, și la noi, dar și pe alte meleaguri, se publică memorii din lagăre și închisori; fiecare cu subiectivitatea și cantitatea de bună credință ce-i e proprie. Un frison mă prinde la gândul că sunt mulți cei ce se delectează citindu-le. Călăilor de profesie, vechi și noi, astfel de texte le oferă momente de "înălțare sufletească", amintiri dragi din vremurile când, atotputernici fiind, puteau să-i facă pe mulți să simtă "cine sunt ei". Parcurgând paginile ce descriu cum mulțimi, milioane de oameni, au fost nedreptățiți, torturați, animalizați, uciși, mulți se simt bine excitați de senzațiile tari, bucuroși că au scăpat, tura asta. Întrebarea dacă n-ar trebui să renunțăm să povestim ororile din închisori pare justificată. Dar, suferințele îndelung îndurate au pătruns atât de adânc încât sunt parte din carnea noastră. E imposibil să le ignorăm, să le dăm uitării. Cum să facem acest efort, acest sacrificiu? Poate, dacă reușim să îndepărtăm, să acoperim cu un văl amintirile, putem să ne gonim și momentele de slăbiciune. Putem să alungăm înduioșarea față de alții și față de noi înșine? Chiar putem?

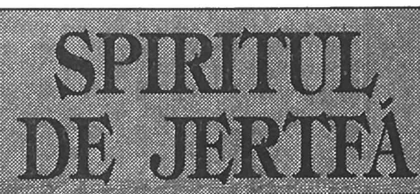
Să nu vi se pară curios deci, dacă veți constata că în scrisul meu mă las furat, că fără să o doresc, în el se strecoară o undă de duioșie pentru acele abominabile vremuri și locuri: temnițele comuniste. Mă tem că dacă nu m-aș controla, ar putea, în anume pasaje, să-mi scape, să apară expresii de felul: "aș vrea să mai fiu la Jilava", "mă visez câteodată în groapa de la Tașaul", sau chiar: "mi-e dor de Aiud". Nu cred că am nostalgia închisorilor prin care am trecut, dar dacă veți sesiza că ceva de genul acesta se strecoară totuși în cele ce scriu, vă rog să aveți înțelegere: închisorile sunt tinerețea mea, "universitățile mele"; fac parte din mine și în anume clipe, ignorându-mă, vorbesc în numele meu. Temnițele, da, temnițele!

* * *

În perioada de apogeu a Mișcării Legionare, în anii 1936-1937, eram în școala primară. La noi în sat nu s-a petrecut nici un eveniment în care să fie implicați legionari și care să rămână în amintirea mea de copil. La 21 ianuarie 1941, când a avut loc "rebeliunea", eram în clasa întâi de liceu. Elevii mai mari s-au baricadat în școală. Clădirea a fost înconjurată de trupe, ca și prefectura, aflată în imediata apropiere. În zilele ce au urmat, noi cei mici, plecam cu ghiozdanele de la gazdă dar, cum nu se țineau cursuri,umblam pe străzile lăturalnice, strecurându-ne să vedem ce se întâmplă. Îmi amintesc cu ce ochi am urmărit, prin crăpăturile unui gard, cum o trupă de nemți montau un tun în fața prefecturii în care se aflau asediați șefii legionari ai județului și orașului. Pe noi ne tot goneau de acolo dar reveneam, ne ascundeam pe după colțurile caselor, curioși să vedem cum au să tragă. Am așteptat degeaba,pentru că n-au tras. Nici cu tunul, nici cu alte arme n-au tras, deși în jurul clădirilor erau instalate, peste tot, puști mitraliere și soldați cu căști și spre dezamăgirea noastră a reînceput școala.

Acestea sunt cam toate amintirile mele din perioada "dictaturii legionare". Prin anii 1945-1946 am făcut parte din Frățiile de Cruce. Șefii fiind niște elevi doar cu ceva mai în vârstă, a căror cunoștințe despre doctrina, istoria, personalitățile legionare erau destul de sumare, și cunoștințele mele despre Legiune erau destul de puține. Știam însă bine un lucru: că legionarii erau dușmanii neîmpăcați ai tâlhăriei bolșevice, reprezentată de trupele sovietice, pe care le vedeam în acea vreme, nu de puține ori, în stare de ebrietate, cutreierând prin satele și orașele noastre. Îmi era de ajuns.

Dar a venit închisoarea cu vastul ei material uman, cu "bătrânii legionari", veteranii tuturor temnițelor, adevărate biblioteci ambulante de versuri, texte și povești, în stare să ofere date precise și din abundență. Erau acolo și foștii politicieni. Între ei se iscau lungi, câteodată vehemente, discuții în contradictoriu. Trebuia doar să fii atent, să ții minte, să ai răbdarea de a asculta până la capăt, toate părțile. Ani la rând,

în închisoare, am urmărit expunerile, punctele de vedere, discuțiile animate, mărturisirile făcute în acele condiții limită. În afară de vorbăreții politicieni, de intelectuali, unii de mare renume, se mai aflau acolo și mulți oameni din clasele de jos, adesea dovedind nu numai o minte ascuțită, nu numai o memorie bună, dar și un surprinzător de corect simț al dreptății, căci reușeau, mult mai bine ca intelectualii, să aleagă cele adevărate de cele false, puteau să judece drept, chiar și când ei înșiși erau parte. În închisori se găseau atunci mulți oameni în starea de șoc următoare anchetelor, contrastând cu liniștea, în parte împăcată, în parte superioară, a bătrânilor legionari, vechi în pușcării, lagăre și suportarea torturilor, veterani. Se aflau acolo oameni de-a valma, cum i-a lăsat Dumnezeu și i-au înghesuit comuniștii. Totul era să ai urechile și ochii deschiși. Acolo am învățat să cântăresc oamenii; și să aleg.

Astfel, ascultând atent, rumegând cu răbdare cele auzite, reținându-le pe cele verificate, mi-am completat cunoștințele, după un timp am devenit un cunoscător al trecutului politic. Dar la asta n-a urmat liniștea, ci dimpotrivă. Pe măsură ce se acumulau datele începeau să apară întrebări; sesizam nepotriviri inexplicabile, și, mai alarmant, foarte ciudate coincidențe.

Practica politică este, se știe, în mod obișnuit schimbătoare, supusă vremurilor și depinzând de oameni la rândul lor supuși influențelor. De aceea pare, cel puțin ciudată, poziția asemănătoare, constant represivă, pe care au avut-o toate guvernele României, față de Mișcarea legionară. Șaizeci și ceva de ani de atitudine ostilă, adoptată de cele mai diferite conduceri, pune pe gânduri. Legiunea, desființată de mai multe ori de cei mai "democrați" din oamenii noștri politici, întâi de Ion Mihalache, apoi de I.G. Duca la ultimatumul lui Nicolae Titulescu, hăituită de jandarmi și de agenții serviciului secret, cu toate voturile ce i s-au furat (recunoscute de Eugen Cristescu, șeful de atunci al Siguranței statului), a reușit să iasă la ultimele alegeri libere din decembrie 1937, pe locul trei, să obțină șaizeci și șase de mandate.

Confirmarea populară la urne n-a schimbat însă atitudinea guvernelor, decât printr-un spor de cruzime. Arestărilor și maltratărilor le-au urmat împușcările în plină stradă, torturarea până la moarte în beciurile poliției, arderea muribunzilor de vii în crematorii, asasinarea rituală, prin strangulare, a căpeteniilor mișcării în frunte cu Corneliu Codreanu. Calculele regelui, adică ale Elenei Lupescu, metresa, evreica ce conducea efectiv statul, s-au dovedit greșite, căci a venit nu numai abdicarea, ci și fuga rușinoasă. Nici generalul Antonescu n-a făcut excepție de la regula devenită clasică. După o scurtă coabitare cu legionarii, cei ce-l aduseseră de fapt la putere, a trecut și el, manu militari, la reprimare. I-a trimis în fața plutoanelor de execuție, i-a expediat pe front pentru reabilitare post mortem, cu restul, câți a prins, a înfundat pușcăriile, unde i-a ținut închiși până la 23 august 1944, când au fost predați comuniștilor. Și comuniștii nu s-au grăbit să le dea drumul celor înteminițați ca dușmani ai lui Antonescu, i-au mai ținut încă douăzeci de ani, timp în care au făcut tot efortul ca să-i adune și pe cei care scăpaseră până atunci, cei ce se întorseseră după război din străinătate, precum și tinerele generații de legionari, ce răsăriseră între timp. Ca să nu rămână cu nimic mai prejos decât guvernele anterioare, democratice sau dictatoriale, comuniștii au creat noi instituții de represiune, mai ample, mai dure, specializate în exterminarea deținuților politici. Astfel au fost închisorile de "reeducare", Pitești, Gherla, Canalul, minele de plumb etc., având-u-i de clienți nu numai pe legionari, ci și bună parte din vechii demnitari ai statului, pe cei ce posedaseră înalte grade militare, foști oameni politici care gustau, în noile condiții create de partidul comunist, pe piele proprie, ironia istoriei.

* * *

După dezmembrarea "Sistemului mondial socialist" și dispariția celui mai mondial reprezentant al său de la noi, "tovarășul Nicolae Ceaușescu", firesc era ca activitatea să se reia acolo unde a fost întreruptă, baza să o constituie partidele politice care au luat parte la acele ultime alegeri libere din decembrie 1937. A și existat o înțelegere în acest sens realizată în exil. Dar nu s-a mai ținut cont. Partidul Totul pentru Țară, cu toate că trecuse la urne proba popularității, cu toate că a dat apoi cele mai mari jertfe în lupta anticomunistă, n-a fost acceptat în noua, originala democrație. Să se fi dorit cu aceasta să se demonstreze, încă o dată, că împotriva tuturor prigoanelor și sângerărilor, Mișcarea Legionară e singura entitate politică de care mafia comunistă se simte realmente amenințată, că e unicul partid ce-i provoacă d-lui Iliescu coșmare verzi, că e singura forță capabilă să pună în pericol vasta, omnipotenta corupție?

Astăzi, cetățeanul de rând, cel ce nu se înfruptă din firimiturile ce cad de la masa marilor mafioți, cel ce are și mintea limpede să vadă starea țării, nu poate că nu se întrebe, măcar că nu-i e dragă politica, ce să fi avut toate guvernele cu legionarii? Și cele de mai înainte, și cele de acuma; toate au avut treabă numai cu ei! Cum se face că și Hitler i-a ținut în lagăre, și Stalin i-a "împământenit" în Siberia, iar iudeo-masoneria n-a obosit de șaizeci și ceva de ani să-i împroaște cu noroi? Ce anume au acești legionari de nu i-au ocolit gloanțele niciunui dictator, ura și pușcăriile nici unui "democrat", invectivele "patriotice" ale nici unei Europe Libere? Să fie ei cei răi? Atunci ceilalți ar trebui să fie mai buni și să se trăiască măcar în pace, dar starea la care a ajuns lumea indică dimpotrivă, continua înrăutățire, proliferarea paroxistică a crimei, violului, cruzimii și morții.

Ce să fi avut legionarii ăștia de i-a deosebit atât de mult de ceilalți politicieni care au condus până acum, cu rezultatele care se văd, ei alegându-se întotdeauna doar cu închisorile, exilul și moartea? Ce scop au urmărit, că doar nu să le stârnească guvernanților instinctele asasine? Au vrut să redea vieții dimensiunea ei transcendentă și slujitorii întunericului li s-au opus cu violență.

Întrebarea e cum au rămas, după atâtea încercări, neclintiți în credință, cum au realizat această necurmată jertfă? De unde ar fi avut atâta putere de sacrificiu dacă nu le-ar fi fost dată? Și dacă harul a fost peste ei, și dacă lor li s-a arătat calea, de ce să nu-i urmăm?

AVATARURILE unui PREŞEDINTE

Nu sunt politolog şi nici pretenţii de subtil analist nu am. Nu pot însă să nu observ anumite lucruri. De pildă, nu pot să nu observ metamorfoza suferită în ultimul timp de domnul Iliescu.S-a spus şi se spune în continuare
despre domnia-sa că ar fi neo- sau, mai precis, criptocomunist. Inexact! Domnul Iliescu a fost criptocomunist până la un moment dat, mai exact, până la alegerile din septembrie '92. A fost pentru că acum nu mai este. Şi nu mai este, nu pentru că ar fi evoluat sau pentru că, dumerindu-se, s-ar fi convertit, ci, pur şi simplu, pentru că domnul Iliescu ştie să se orienteze. Şi se orientează bine. A dovedit-o cu prisosinţă. Cel puţin până acum. Când era comod şi rentabil să fii comunist a fost comunist, când această calitate a început să comporte oarecari riscuri s-a dezis, de ochii lumii, de ea şi, mimând "convingeri democrate", gândea mai departe ca un comunist şi lucra pentru restauraţie, iar acum când, de jur împrejurul său, sistemul pe care l-a slujit s-a năruit şi este evident pentru oricine că "mortul de la groapă nu se mai întoarce", dânsul s-a metamorfozat în "virtuos" democrat şi se străduieşte să intre în graţiile noului stăpân pe care este hotărât să-l slujească. Întâmpină însă greutăţi, pe de o parte, pentru că i-au luat-o alţii înainte, pe de altă parte, pentru că partizanii săi conservatori, cu ajutorul cărora a câştigat alegerile, îl trag înapoi.

În general, se cunoaşte felul în care domnul Iliescu a ajuns să fie ales în funcţia supremă, după evenimentele din decembrie '89. Faptul că a fost comunist, şi încă nu un comunist oarecare,ci unul de nădejde,nu l-a împiedicat să acceadă la această funcţie deoarece dânsul nu a făcut parte din tagma marilor "pontifi ai ororii", a celor care, cu sânge rece, au pus la cale oribilele crime comise împotriva poporului român în perioada stalinistă. Era prea tânăr pentru a participa la luarea unor astfel de decizii şi, deci, din acest punct de vedere, nu i se poate reproşa nimic, în afară, poate, de faptul că, prin anii 1956-1958, a fost în fruntea comisiilor care au anchetat şi exmatriculat studenţii consideraţi a fi "duşmani ai poporului". Aceasta era însă floare la ureche pe lângă ororile care se petreceau atunci în ţară. Pe de altă parte, domnul Iliescu s-a prezentat în faţa ţării, în decembrie 1989, cu aură de dizident, deşi domnia-sa nu a fost niciodată dizident în adevăratul sens al cuvântului, ci căzuse în disgraţia dictatorului din cu totul alte motive.

Cu ani în urmă, când a început să se vânture ideea "socialismului cu faţă umană" s-a pus şi problema îndepărtării de la putere a lui Ceauşescu care devenise incomod pentru toată lumea şi, în plus, constituia, prin dogmatismul său, şi o piedică în calea preconizatei "umanizări" a sistemului. În aceste condiţii, cel pe care sovieticii îl pregăteau pentru a-i lua locul nu era altul decât domnul Iliescu care, pe lângă alte calităţi o avea şi pe aceea de a fi un consecvent filosovietic. Încă de prin anii 1983-1984 circula, prin anumite cercuri, zvonul că Moscova urmăreşte să-l "detroneze" pe Ceauşescu şi să-l înlocuiască cu Ion Iliescu. Bineînţeles, acest zvon a ajuns şi la urechile dictatorului care, neîndrăznind să ia alte măsuri mai severe împotriva prezumptivului uzurpator, l-a tot retrogradat până când acesta a ajuns un oarecare director de editură. Şi astfel,domnul Iliescu a devenit dizident.

Zvonul a fost însă întreţinut, în continuare, cu atâta insistenţă încât în conştiinţa opiniei publice româneşti a fost inoculată ideea că cel care-l va înlocui pe Ceauşescu nu poate fi altcineva decât Ion Iliescu. Aşa se face că în ziua de 22 decembrie '89, după fuga precipitată a Ceauşeştilor, când se întrezărea primejdia instalării unui vid de putere, pe sălile Comitetului Central, oameni care o viaţă întreagă luptaseră împotriva comunismului s-au pomenit strigând: "Să vină Iliescu". Şi Iliescu a venit nu pentru că l-au chemat ei, ci pentru că era programat să vină. A venit şi a făcut ceea ce "trebuia" să facă: l-a înlocuit pe Ceauşescu în cadrul sistemului, nu împotriva sistemului. Dovadă discursul lui la prima apariţie în faţa poporului: "A compromis idealurile nobile ale socialismului şi comunismului", spunea el atunci referindu-se la Ceauşescu. Cum însă strada se radicalizase şi se auzea tot mai des strigându-se: "Jos comunismul" şi "fără comunişti", proaspătul "emanat" a fost nevoit să-şi pună mască şi să facă, la început fără convingere şi numai cu jumătate de gură, şi altfel de declaraţii. Când a fost nevoie a mers cu dezicerile atât de departe încât, pe 12 ianuarie '90 de exemplu, când încolţit fiind era cât pe ce să scape situaţia de sub control, a semnat celebrul decret de scoatere a partidului comunist în afara legii. Că nu a făcut acest lucru din convingere o dovedeşte faptul că, a doua zi chiar, a abrogat decretul cu pricina pretextând că a fost semnat sub presiunea străzii. În luarea acestei hotărâri un rol important l-au jucat, fără îndoială, şi sovieticii. Să ne amintim de vizita intempestivă făcută atunci la Bucureşti de ministrul de externe sovietic, Eduard Sevardnadze care, probabil, asemenea predecesorului său Andrei Vâşinski cu decenii în urmă, a bătut cu pumnul în masă, chemându-l la ordine pe cel ce lăsase să-i scape din mână situaţia. Aceasta dovedeşte obedienţa proaspătului "emanat" faţă de Moscova care, la acea dată mai spera să salveze comunismul reformându-l şi să păstreze intact imperiul sovietic şi controlul asupra sateliţilor săi.

În orice caz, începând din acel moment, proaspătul preşedinte al C.P.U.N. a înţeles că nu va mai putea guverna în numele comunismului şi a pornit la drum mimând convingeri democratice cu gândul însă la **restauraţie**. Astfel începe perioada criptocomunistă a puterii din România al cărei protagonist principal este domnul Iliescu. Odată instalată, noua putere neo- sau criptocomunistă s-a pus pe lucru luând o serie de măsuri menite să o consolideze şi să-i asigure succesul în confruntările viitoare. Prima ei grijă a fost să păstreze, camuflându-le cu precauţie, vechile structuri comuniste şi,mai cu seamă să pună la adăpost de orice răspundere fosta nomenclatură. Mai întâi, pentru orice eventualitate, a abrogat pedeapsa cu moartea. Apoi, pe cei mai deochiaţi dintre ei, i-a scos din circulaţie trimiţându-i, fie la pensie, fie în misiune la diferite ambasade româneşti din străinătate. Altora le-a înlesnit, creindu-le facilităţi de tot felul, lansarea în afaceri pentru a le asigura transferul din sfera puterii politice în cea a puterii economice. În orice caz, a avut o deosebită grijă ca nici unul dintre foştii nomenclaturişti cu vinovăţii evidente să nu fie chemat să dea socoteală. Este semnificativ, în acest sens faptul că nici unuia dintre cei implicaţi în simulacrele de proces care au avut loc după decembrie '89 nu li s-au imputat fapte reprobabile săvârşite înainte de această dată. Toate acuzaţiile care li s-au adus s-au limitat strict la momentul '89, deşi printre ei erau unii care participaseră activ la ororile săvârşite în timpul tiraniei comuniste. Aceasta pentru a nu crea precedent.

O altă măsură luată de noua putere a fost grăbirea ţinerii primelor alegeri,aşa zise libere, pentru a nu da timp opoziţiei să se organizeze şi electoratului să se dezmeticească.

Toate acestea, coroborate cu o serie de alte măsuri populiste şi cu funcţionarea ireproşabilă a serviciilor de dezinformare şi de denigrare a adversarilor, i-au asigurat domnului Iliescu facilul succes în alegerile din mai '90. Odată instalat ca preşedinte, de data aceasta "democratic" ales, domnul Iliescu şi-a continuat politica sa plină de ambiguităţi,complăcându-se în a fi considerat gafeur şi stângaci când, de fapt, toate acţiunile sale erau bine gândite şi vizau un scop precis: menţinerea unui climat propice restauraţiei. În acelaşi timp însă şi-a pregătit cu grijă terenul şi pentru câştigarea alegerilor care urmau să aibă loc peste doi ani. Uzând de aceleaşi metode şi alegându-şi cu grijă oamenii a reuşit, de data aceasta,nu fără emoţii, să-şi asigure succesul şi la scrutinul din septembrie '92. Între timp însă, în lume se schimbaseră multe. Comunismul se prăbuşise până şi la el acasă iar "Marea Uniune Sovietică" se destrămase. Acum era clar pentru oricine, deci şi pentru dânsul, că, fie el şi cosmetizat, comunismul nu mai are şanse să fie restaurat. Şi cum domnul Iliescu nu are vocaţie de "ultim mohican" încearcă să se reorienteze. Altă alternativă neavând, cu siguranţă că o va apuca pe drumul parcurs cu mult înaintea sa de domnul Petre Roman. Alunecarea sa de la stânga spre centru este însă lentă şi anevoioasă. O distanţare prea bruscă de partizanii săi conservatori i-ar crea complicaţii de care tocmai în aceste momente nu are nevoie. Oricum este clar că domnul Iliescu a trecut deja în mod discret din barca care-l ducea spre Est în cea care să-l ducă spre Vest. Şi dacă va avea vânt bun la pupă şi între timp nu se va isca vreo furtună care să-l scufunde, să nu ne mire faptul ca la sfârşitul celor patru ani ai actualei legislaturi să-l vedem pe domnul Iliescu, fie în postura de neutru, aşa cum i-ar sta bine unui adevărat preşedinte, fie chiar în tabăra opoziţiei. Împingând deducţiile până la limita absurdului nu ar fi exclusă nici chiar refacerea tandemului Iliescu—Roman. Cu toate animozităţile care există la ora actuală între ei, dacă interesele şi sprijinitorii lor le-o vor cere, o vor face.

Vom trăi şi vom vedea!

Demostene ANDRONESCU

Michael Wolgemut (1434-1519)
DANSUL MORŢILOR — gravură în lemn

PENTRU MAI DREAPTA ÎNȚELEGERE A LUI EMINESCU

"SCRISOAREA III" ŞI "DOINA" DE MIHAI EMINESCU SUB SEMNUL METAFIZICII ESCHATOLOGICE

Două sunt sentimentele pure, în ordine divină şi în ordine umană: **iubirea** şi **ura**.

Iubirea este pură în ordine divină, adică are finalitate metafizică şi mistică, întrucât, **ab initio**, ea învăluie **toate cele** (creaturile) cu nimbul **Totului** (Creatorul),iar **a posteriori**, ea transcende, prin transfigurare mistică, fiorul plăsmuitor a **toate cele** la matca sa originară — **unitatea Totului** ("Casa lui Dumnezeu"). Iubirea este pură în ordine umană, adică ea are finalitate practică, morală, întrucât ea conferă frumuseţea sufletului, chiar şi fără conştiinţa divinităţii lui primordiale, luminând conştiinţa umană în faptele ei adevărate, frumoase, drepte şi bune.

Ura este pură în ordine divină, adică ea are finalitate metafizică, întrucât, **ab initio**, ea sapă o prăpastie de netrecut între contingenţa provizorie a **toate cele** şi universalitatea externă a **Totului**, iar **a posteriori**, ea abjură uneltirea josnică a creaturilor împotriva fiorului lor plăsmuitor, dăruit tuturora în avere proprie, ci nu în posesiune arbitrară, stârpind păcatul şi condamnându-l la pieire în proasta lui nimicnicie, în numele **Totului**. Ura este pură în ordine umană, adică ea are finalitate practică, morală, întrucât ea conferă forţă superioară sufletului, luminând conştiinţa umană asupra aceea ce are de apărat, şi, simultan, împuternicind conştiinţa umană împotriva a tot ceea ce este ostil sensului ei în universalitate, împotriva a tot ceea ce este păcat de moarte împotriva Duhului Sfânt, prin blestemele mistice străfulgerate asupra josnicelor creaturi — care şi-au uitat din rea-credinţă strâmtele, dar dreptele hotare ale voinţei şi puterii lor —, făcându-se astfel vrednică de a fi primită, după buna rânduială, dinaintea Judecăţii şi a Iertării lui Dumnezeu!

Aşadar, iubirea şi ura, în plan absolut şi în plan omenesc, sunt pure fiindcă sunt mistice, adică raţionale în mod absolut. Iar imnurile şi blestemele mistice sunt surori gemene în ingenuitatea lor pură, virginală, fiindcă sunt de origine divină şi au rost deplin în Universalitate, în Eternitate, în Duh.

Patru modele de conjugare a celor două sentimente pure într-una şi aceeaşi structură spirituală vin să întreptăţească postulatele concepţiei noastre metafizic-eschatologice: Iisus Christos — în ordine divină şi deopotrivă umană; Savonarola, Shakespeare şi Eminescu — în ordine umană. Iisus Hristos iubeşte divin sufletele simple şi umile, conferindu-le Împărăţia Cerurilor, şi urăşte divin pe fariseii mincinoşi, care ridică piatra împotriva Duhului Sfânt,îi biciuieşte şi îi alungă din Templu, blestemându-i. Savonarola iubeşte fanatic icoana ideală a lui Dumnezeu şi urăşte fanatic, în dreaptă consecinţă, chipul cioplit de oameni, **aici**, Lui. Shakespeare iubeşte ekstatic puritatea divină a sufletului omenesc şi urăşte radical imensa josnicie şi versatilitate filistină a naturii umane. Eminescu iubeşte fanatic organicitatea românească, sublimând-o până la majestatea de Idee Platonică şi urăşte fanatic conspiraţia diabolică a tot ce este îndreptat împotriva organicităţii românismului şi a spiritualităţii românescului.

Prevenim că iubirea şi ura nu sunt numai sub zodia metafizicii eschatologice de esenţă creştină. Fiindcă, de pildă, sub zodia străină a Iudaismului, ele sunt impure, false, factice: Evreul este văduvit ontologic de sentimentul iubirii mistice, metafizice, fiindcă el nu mai crede în Dumnezeul Adevărat, este **ontologic a-teu**, şi, de aceea, blestemat a se prăbuşi în propriul lui neant; Evreul este văduvit ontologic de sentimentul urii mistice, metafizice, fiindcă el nu are de apărat spiritul, ci refuzând "chipul şi asemănarea lui Dumnezeu", el conspiră prin cele mai perverse mijloace împotriva Duhului Sfânt, pe care neputându-L urî, nici iubi — căci nu poţi iubi sau urî decât ceea ce **există pentru tine**, căruia îi recunoşti existenţa — îl neagă sau îl terfeleşte pe oculte căi iudeo-masonice; de aceea, ura şi iubirea Evreului sunt false: de provenienţă socială, de clasă (privilegiază, peste tot unde poate, elementele claselor sociale coruptibile moral şi purtătoare de resentimente, cum face, bunăoară, marxismul cu proletariatul) şi contingent-istorică (dizolvă forţa şi energia naţiunilor prin diversionismul ideologiilor demagogic-liberale pentru Occidentul Europei şi până mai ieri despotice — comuniste pentru Estul Europei).

1. **Scrisoarea III**. Citită fragmentar, poezia este **şi** onirică (visul împăratului otoman), **şi** patetic-epopeic-eroică (polemica dintre Mircea şi Baiazid şi extraordinara punctare a ritmului orgolios al biruinţei româneşti de la Rovine), **şi** celest-liric-sentimentală (scrisoarea de dragoste a feciorului de Domn trimisă "dragei sale de la Argeş mai departe"), **şi** nostalgic-medieval-antimodernă ("De-aşa vremi se-nvredniciră cronicarii şi rapsozii;/ Veacul vostru ni-l umplură saltimbancii şi irozii"), **şi** sarcastic-aristocratică (satira antiliberală), **şi**, în sfârşit, metafizic-eschatologic-creştină (blestemul mistic final: "Cum nu vii tu, Ţepeş-Doamne, ca punând mâna pe ei/Să-i împarţi în două cete — în smintiţi şi în mişei/Şi în două temniţi large cu de-a sila să-i aduni/Să dai foc la puşcărie şi la casa de nebuni!"). Citită unitar, ca un tot integral, poezia este autentic vizionar-eschatologică. Aşa precum viaţa ni se luminează din plin numai din perspectiva crepusculară a morţii, tot astfel o poezie — asemeni oricărei fapte creatoare umane — ni se restituie esenţial numai prin rostirea ei ultimă, unificatoare. **Împărat şi Proletar** nu este nici poezie socialistă, nici poezie imperială, ci una suprem-metafizică: filipica Proletarului şi meditaţia Cezarului — teză şi antiteză — constituie doar scenariul preliminar al gongului final şi căderii cortinei — sinteza: **"Că vis al morţii-eterne e viaţa lumii-ntregi"**. "Antiteza e viaţa" — cugeta undeva, lucid-intelectual, Poetul. Dar sinteza e altceva, deasupra, trecere în neant pentru a se contopi subt zodia Spiritului. Astfel, în **Scrisoarea III**,constatăm că: teza scenariului liric — vârsta eroică medievală a românescului şi a umanităţii universale — este exprimată puternic afirmativ, cu accente epopeice, major-homerice, cu inflexiuni nostalgice platoniciene, pe măsura forţei acestei vârste spirituale din devenirea umanităţii; antiteza scenariului liric — vârsta decadentă modernă, străină românescului şi străină umanităţii universale — este exprimată puternic-satiric, cu accente ironic-maligne şi atitudine constant distantă şi dispreţuitor aristocratică, pe măsura failibilităţii spirituale a acestei vârste din devenirea umanităţii, şi conferind măsura întreagă a unui spirit clasic, nostalgic-medieval şi antimodern; sinteza finală — blestemul absolut, "pontifical" asupra acestei vârste ruşinoase a umanităţii — surmontează ceea ce, potrivit lui Albert Camus, s-ar limita la revolta istorică şi metafizică, şi afirmă o viziune metafizic-eschatologică aparent păgână, dar în esenţă creştină. Este în adevăr creştină şi "catolică", întrucât Eminescu pogoară blestemul mistic peste toţi cei care fac rău neamului românesc, floare nobilă a **universalităţii spiritului**. Este numai aparent păgână (afirm această fundamentală nuanţă în interpretarea capodoperei eminesciene îndeosebi pentru marxişti; atei şi de rea-credinţă, fără însă a mă iluziona vreo clipă că vor arăta bună-credinţă de vreme ce sunt ontologic văduviţi de ea!): asociind numele straşnicului Domn Român Ţepeş cu apelativul evanghelic al lui Dumnezeu, în unitatea semantică "Ţepeş-Doamne", Poetul nu a erijat, fals, omul în Dumnezeu (fiindcă Eminescu era un spirit mai degrabă religios decât ateu; de fapt, "spirit ateu" nu există, fiind o **contradictio in adjecto**!, căci atunci nu ar mai fi spirit şi nu ne-ar fi hrană spirituală în vecii vecilor!), ci a afirmat răspicat **legitimitatea istorică a pedepsei drepte** a straşnicului Domn Român, întemeiată pe **legitimitatea metafizică a Justiţiei lui Dumnezeu**.

2. **Doina**. Ea nu este o "compunere în stil popular", cum afirmă Călinescu în vasta sa exegeză consacrată Poetului Naţional al Românilor, ci este o capodoperă lirică desăvârşită artistic: simplitatea ultimă, de cristal, a versurilor dă măsura perfecţiunii ei artistice, prin rafinamentul artei mari Poetul regăsind şi conferind astfel universalitate simplităţii poeziei populare; Spiritul regăseşte şi înnobilează Natura, universalul regăseşte sensul elementarului, al primordialului, omul cultivat regăseşte omul natural, al începuturilor, Spiritul Lumii se întăreşte în fiinţă prin îmbrăţişarea Spiritului Românesc. Ea nu este elegie, nici în timbru, nici în mesajul ei ultim; elegiac este Poetul în meditaţiile sale lirice, cu nimb metafizic-mistic, **numai** când sunt în joc destinul său individual sau destinul generic al umanităţii universale; însă, în afirmarea valorii primordiale a Spiritului (**Luceafărul**) şi a trainiciei Neamului şi Ideii de Român (**Scrisoarea III**, **Doina**, opera politică), Eminescu nu este deloc elegiac, ci este major-afirmativ, fără rest. Ci, dacă biografic **Doina** este cântecul testamentar al Poetului Naţional, în cultura mare a lumii ea este o rostire metafizic-eschatologică. Să-i privim desfăşurarea: întâia parte —comuniunea mistică,contopirea în trup şi suflet cu toată suflarea românească (de la "De la Nistru pân' la Tisa/Tot Românul plânsu-mi-s-a", până la "Sărac în ţară săracă!"); a doua parte — comuniunea mistică cere credinţă tare, nezdruncinată, pe care Eminescu o împărtăşeşte prin iubirea "fanatică" a neamului său şi o apără prin ura "fanatică" şi blestemul mistic azvârlit asupra duşmanilor lui: "Cine-au îndrăgit străinii/Mânca-i-ar inima cânii/Mânca-i-ar casa pustia/Şi neamul nemernicia!"; partea finală — invocaţia mistică a Voievodului Ştefan cel Mare — simbolul românismului, Învierea Lui din morţi, conjugarea graţiei divine cu fapta eroică a Voievodului ("Doar s-o-ndura Dumnezău/Ca să-Ţi mântui Neamul Tău!") culminează toate în blestemul absolut din ultimele versuri: "Toţi duşmanii or să piară/Din hotară în hotară/Îndrăgi-i-ar ciorile/Şi spânzurătorile!".

Aşadar, viziunea metafizică-eschatologică implică necesar, ca atitudine morală pe măsura forţei ei spirituale, **fanatismul**. Fanatismul autentic, în sens paulinic, este bun pentru că este raţional-mistic: izvorăşte **din spirit** (afirmă primordialitatea Ideii — fanatismul păgân, sau al lui Dumnezeu — fanatismul creştin) şi are sens în spirit. Fanatismul fals — ateu — este rău fiindcă este antiraţional şi mincinos: nu izvorăşte din spirit şi nu are sens în spirit. Fanatismul naţionalist al lui Eminescu este bun fiindcă este raţional-mistic: izvorăşte din spirit (conştiinţa luminată a vredniciei poporului român printre popoarele lumii) şi are sens în spirit (afirmarea Ideii de Român, aşadar a românescului în universalitate).

În concluzie ultimă, raţionalitatea concepţiei noastre ne impune să afirmăm că **blestemul mistic este legitim, eo ipso, necesar metafizic şi istoric (aşadar în ordine divină şi în ordine umană), ca mărturie supremă a primatului Spiritului asupra şi împotriva oricăror marasme care stau să îl smintească.**

ANDREI-IUSTIN HOSSU

Teologia mistică și dogmatică

CURS ELEMENTAR DE RELIGIE CREȘTINĂ (XXI)

3. Dumnezeu — "Treimea cea de o Ființă și nedespărțită

Învățătura revelată despre Sfînta Treime reprezintă dogma de căpătîi și misterul cel mai înalt al religiei creștine. Ea se întemeiază pe Sfînta Scriptură și pe Sfînta Tradiție și este axa oricărei mărturisiri a credinței adevărate. "Nu avem altă alegere — scrie Vl. Lossky — decît Treimea sau iadul! Aceasta este o problemă crucială în sensul literal al acestui cuvînt: dogma treimică este o cruce a gîndirii omenești. Suișul apofatic este un suiș mistic pe Golgota. Iată de ce nici o speculație filosofică nu s-a putut ridica vreodată la taina Sfintei Treimi. Iată de ce nici mințile omenești n-au putut să primească această dezvăluire desăvîrșită a dumnezeirii decît după ce Hristos,prin crucea sa,a biruit moartea și prăpastia iadului. Iată de ce, în sfîrșit, revelarea Treimii se răsfrînge în Biserică întocmai ca un dat pur religios și ca adevărul universal prin excelență" (**Teologia mistică...**, sfîrșitul cap. III). Noi mărturisim astăzi Treimea dumnezeiască așa cum a mărturisit-o vechea Biserică nedespărțită și au formulat-o vechile sinoade ecumenice, învățînd că (urmăm expunerea din **Simbolica** lui Hr. Andruțos, ed. cit., p. 123): Dumnezeu, deși unul în ființă (**eis ten ousían**), este întreit în ipostasuri (**hipostáseis**); Tatăl, Fiul și Sf. Duh, inseparabil (**adiairétos**) uniți, sînt persoane de aceeași ființă (**homoousía**) și egale (**isótima**) între ele; se disting numai prin proprietățile (**idiómata**) numite personale: adică Tatăl ca **nenăscut** (**aghénnetos**), Fiul ca **născut** (**ghennetós**) și Duhul ca **purces** (**ekporeutón**) — (se dau între paranteze termenii teologici consacrați din limba greacă, grafiați însă, pentru înlesnirea lecturii, cu litere latinești).

Așadar,pe deasupra **unității** lui Dumnezeu din monoteismul Vechiului Testament, Noul Testament descoperă celor credincioși tainicul adevăr al **trinității** lui Dumnezeu. În multe locuri se vorbește limpede despre cele **trei persoane** ale dumnezeirii celei una, fie indicîndu-le în mod deosebit, fie laolaltă:

"Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sînul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut" (IOAN, 1, 18). "Iar Eu și Tatăl Meu una sîntem", spune Iisus (IOAN,10, 30). Și mai încolo: "Tatăl este în Mine și Eu în Tatăl" (10, 38). Iar cu privire la Duhul Sfînt, Domnul spune: "Cînd va veni Mîngîietorul, pe care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine" (IOAN, 15, 26). Înainte de a se înălța la cer, Mîntuitorul le poruncește apostolilor: "Drept aceea, mergînd, învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh" (MATEI, 28, 19). Apostolii binecuvîntau cu cuvintele: "Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu (Tatăl) și împărtășirea Sfîntului Duh să fie cu voi toți!" (a se vedea II CORINTENI, 13, 13).

Sf. Tradiție mărturisește deopotrivă unitatea treimică a lui Dumnezeu. **Simbolul Apostolic** (cea mai veche dintre mărturisirile de credință creștine) zice: "Cred în Dumnezeu **Tatăl** cel atotputernic...și în Iisus Hristos, unicul Său **Fiu**, Domnul nostru. Cred și în **Duhul Sfînt**". **Simbolul atanasian** este și el limpede în această privință: "Trebuie să venerăm pe un Dumnezeu în Treime și Treimea în Unime, **nici confundînd persoanele, nici împărțind Ființa**. Alta este persoana **Tatălui**, alta a **Fiului** și alta a **Sfîntului Duh**; totuși **una** este dumnezeirea Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, egală în glorie și veșnică în maiestate".

Botezul s-a făcut dintru început prin mărturisirea și invocarea Sfintei Treimi, odată cu întreita scufundare ("În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh"). Cînd își face semnul crucii, creștinul rostește **numele treimic al lui Dumnezeu**, urmat de încheierea **Amin** (în trad. rom. — "așa să fie"). Mărturisirea dogmei trinitare este concentrată în **Doxologia cea mică**: "Mărire Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh" (la care corul răspunde: Amin).

Sfinții Părinți revin mereu asupra acestei dogme cardinale. Sfîntul Maxim Mărturisitorul spune (**Capete despre dragoste**, II, 29): "Cînd zice Domnul: «Eu și Tatăl una sîntem» (IOAN, 10, 30), arată identitatea Ființei. Iar cînd spune «Eu sînt întru Tatăl și Tatăl este întru Mine» (IOAN, 10, 38), arată nedespărțirea ipostasurilor (persoanelor dumnezeiești — n.n.)... Deci trebuie să păstrăm și pe Dumnezeu cel Unul, dar să mărturisim și cele trei ipostasuri, după marele Grigorie (Sf. Grigorie de Nazianz, numit adesea și "Cîntărețul Sfintei Treimi" — n.n.); și pe fiecare (dintre ipostasuri) cu proprietatea lui personală.Căci «se împarte», dar «neîmpărțit» și «se împreunează», dar «neîmpreunîndu-se», după același. De aceea neînțeleasă este și «împărțirea» și «împreunarea»". Iar Sf. Grigorie Sinaitul ne învață (**Capete de acrostih**, 27): "Trebuie să mărturisim cu evlavie nenașterea, nașterea și purcederea, cele trei însușiri personale, nemișcate și neschimbate ale Prea Sfintei Treimi: pe Tatăl ca nenăscut și fără început, pe Fiul ca născut și împreună fără de început, pe Duhul Sfînt ca purces din Tatăl — dat prin Fiul, precum zice Damaschin (Sf. Ioan Damaschin, autorul faimoasei **Dogmatici** — n.n.) — și împreună veșnic cu aceștia". Taină a tainelor, cu neputință de pătruns pe deplin de către mintea omenească, Sfînta Treime ne-a fost revelată prin Iisus Hristos, fie direct (ca în locurile citate mai înainte), fie indirect (ca în I IOAN, 4, 8; 16, unde ni se spune că "Dumnezeu este **iubire**"). Înțelegerea Iubirii Divine este esențială pentru înțelegerea Sfintei Treimi. "Deși nu putem defini mai îndeaproape ce este iubirea, știm însă din experiență că ea este cel mai nobil și mai frumos dintre sentimentele pe care omul le poate avea. Ea este bucuria de a face altuia bucurie. Astfel stînd lucrurile, înseamnă că **iubirea e în funcție de existența altuia**, că e **comunitară**, că **nu poate exista acolo unde există doar o singură persoană**. De aceea, dacă «Dumnezeu este iubire», urmează că în El există mai multe Persoane, între care este **o veșnică mișcare de iubire de la una la alta**" (*****Teologia dogmatică și simbolică**, ed. cit., vol. 1, p. 370; sublinierile ne aparțin). Sf. Grigorie de Nazianz arată că "monada" se mișcă înspre "diadă" și se oprește în "triadă".Dogma Sfintei Treimi reprezintă astfel **modelul absolut al armoniei prin iubire** și al desăvîrșitei **comunității interpersonale**. "Biserica însăși este o unitate de ființă și o comuniune de viață în iubire, după chipul Sfintei Treimi" (I. Bria, op. cit., p. 388).

Mulți au încercat să aproximeze, prin imagini și analogii, acest mister insondabil, în dorința de a depăși "contradicțiile logice" ce se ivesc. În privința unor astfel de "imagini" și "asemănări" se cuvine însă să avem în vedere că "este cu neputință să se găsească în lume o imagine care să exemplifice în ea însăși, în chip exact, modul de existență al Sfintei Treimi. Căci cum ar fi cu putință ca ceea ce este făcut (creat), compus, stricăcios, schimbător, circumscris și coruptibil, să arate în chip clar Ființa dumnezeiască cea mai presus de ființă și liberă de toate acestea?" (Sf. Ioan Damaschin, **Dogmatica**, ed. cit., p. 27). Și se mai cuvine să avem în vedere și această observație simplă, dar fundamentală: "Nu este însă necesar ca exemplele să se potrivească complet și perfect. În exemple este necesar să se observe și asemănarea și deosebirea, căci altfel nu mai este exemplu. Căci asemănarea în totul ar fi identitate și nu exemplu!" (idem, p. 227).

Este notorie soluția încercată de Fericitul Augustin: aceea de a afirma treimea în Dumnezeu fără a nega unitatea numerică, considerînd cele trei Persoane ca **relații** înlăuntrul vieții divine. Aceste **relații treimice ar** corespunde cu relațiile **eu**-lui cu el însuși, respectiv a-și aminti, a cunoaște, a iubi. Omul însuși, care-și cunoaște ca pe o unitate viața, spiritul și firea proprie,experimentează o imagine a unității de substanță și în același timp a distincției între aceste **întreite** relații. Această analogie psihologizantă, combătută de răsăriteni, a avut o mare dezvoltare în Apus.

Dintre analogiile mai cunoscute în Răsărit, o putem cita pe aceea a Sf. Ioan Damaschin (încercare de explicație analogică a con-substanțialității și co-eternității Tatălui și Fiului): "După cum focul există deodată cu lumina din el, și nu este mai întîi focul și pe urmă lumina, ci deodată; și după cum lumina se naște întotdeauna din foc și este totdeauna în el, tot astfel și Fiul se naște din Tatăl, fără să se despartă deloc de El, ci fiind pururea cu El" (**Dogmatica**, ed. cit., p. 24).

Merită menționată, pentru spiritul ei mai apropiat de cel de astăzi, și încercarea "matematică" a lui Nikolaus Cusanus (1401-1464) de a explica și împăca antinomiile dogmei trinitare. Se ia, de exemplu, un triunghi ABC. Să ne închipuim că laturile lui tind către dimensiunile **maxime**. Pentru aceasta ele trebuie să crească toate deodată. Lungindu-se deci latura BC, se lungesc corespunzător și laturile AB și AC. Odată cu acestea, unghiul a tot crește, iar unghiurile b și c se tot micșorează. Cînd latura BC ajunge la maximum, adică la infinit, tot infinite ajung și laturile AB și AC. Odată cu acestea, unghiul a devine de 180 de grade, ceea ce înseamnă că laturile care îl formau au devenit o linie dreaptă, confundîndu-se cu latura BC. Rezultă că triunghiul inițial, mărit la infinit, nu mai rămîne o figură cu trei laturi și cu trei unghiuri, ci se transformă într-o linie dreaptă! Laturile și unghiurile nu se mai deosebesc unele de altele, nici nu se mai opun unele altora, ci ajung ***să coincidă***, ca și cînd ar fi același lucru (a se vedea P.P. Negulescu, **Filosofia Renașterii**, Editura Eminescu, București, 1986, p. 111 — cu reprezentarea grafică — pp. 117-122). Aplicînd exemplul la Sfînta Treime (bineînțeles cu rezervele de rigoare), se poate spune că, după cum în cazul citat linia dreaptă infinită, deși se arată unică, e totuși compusă din trei laturi diferite, tot așa și în dumnezeire, care este de asemenea infinită, există o unică Ființă, dar trei persoane. Deci principiul suprem al lumii ar fi un maximum absolut, în același timp unitar și trinitar (se ajunge la **coincidentia oppositorum**, idee centrală în cugetarea lui N. Cusanus).

Dar încă o dată: toate acestea sînt simple analogii, pe care ne putem sprijini înțelegerea relativă, iar nu explicații propriu-zise. De altfel, **Mărturisirea Ortodoxă** (vestitul catehism al lui Petru Movilă) ne previne în acest sens (cum făcuse și Sf. Ioan Damaschin, citat anterior): "Prin nici un fel de asemănare nu este cu putință să se învedereze desăvîrșit această taină și să se înfățișeze deslușit minții noastre în ce chip Dumnezeu este unul în ființă și trei în ipostasuri. Și cum că prin nici o asemănare nu se poate cunoaște aceasta, o mărturisește însuși Dumnezeu, numit Iehova, prin proorocul Său, care spune: «Cu cine Mă veți pune alături și Mă veți face egal, cu cine Mă veți asemăna, ca să fiu deopotrivă?» (ISAIA, 46, 5), așa încît nici o minte, nu numai omenească, dar nici îngerească, nu poate să înțeleagă, nici vreo limbă să tîlcuiască. De aceea trebuie să spunem cu Apostolul: «Noi surpăm iscodirile minții și toată trufia care se ridică împotriva cunoașterii lui Dumnezeu, ci tot gîndul îl robim spre ascultarea lui Hristos» (II CORINTENI, 10, 5)" — (Partea întîi, X; ed. 1981 — p. 30). Adevărurile ultime, revelate, nu cad sub explicația rațională, nici sub demonstrația pozitivistă, ci se cer asumate prin credință. Și noi credem Apostolului, care zice: "Căci **trei** sînt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvîntul (adică Fiul cel Întrupat — n.n.) și Sfîntul Duh, iar **aceștia trei Una sînt** (I IOAN, 5, 7).

Așadar, sintetizînd, dreapta credință creștină mărturisește că Dumnezeu este unul după Ființă (adică după natura sau firea Sa dumnezeiască) și întreit după Ipostasuri (adică după modul Său de ființare): Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh (Sfînta Treime sau Trinitate, căreia i se mai spune la noi, cu o vorbă populară și arhaică, Sfînta Troiță). Între aceste trei Persoane sau Ipostasuri există, prin urmare, **o identitate de natură, de voință și de lucrare**, ele deosebindu-se numai prin **trăsăturile sau însușirile personale**, mai exact prin modul diferit de a poseda unica Ființă divină: Tatăl este **nenăscut** (vădindu-se ca "principiu" sau "rădăcină" a dumnezeirii); Fiul este **născut** din Tatăl, "mai înainte de toți vecii"; Duhul Sfînt este **purces** din Tatăl (și trimis în lume **prin** mijlocirea Fiului, dar nu **din** sau **de la** Fiul — **Filioque** — cum greșit învață catolicii și catolicizanții). "Nenașterea", "nașterea" și "purcederea" sînt deci atributele proprii și tainice ale Persoanelor dumnezeiești, după modul specific fiecăruia de a împărtăși **aceeași** dumnezeire.

Dogma ne învață, mai departe, că Persoanele sînt întru totul **egale, eterne și nedespărțite**; niciodată și nicicum nu poate fi una fără cealaltă, nici una mai presus de cealaltă. Ființa dumnezeiască se comunică **întreagă** de la o Persoană la celelalte, fiecare păstrînd însă cele ale Sale. Persoanele Sfintei Treimi se întrepătrund, se înconjoară reciproc, locuiesc una în alta, fiecare aflîndu-se întreagă în celelalte două. Acest mod de existență al Persoanelor dumnezeiești (imposibil de înțeles și de exprimat pînă la capăt cu rațiunea și în limbajul omenesc) se numește, în terminologia dogmatică, **perihoreză** (cuvînt de origine grecească, însemnînd "împreună-petrecere"). Perihoreza se întemeiază pe **deoființimea** Persoanelor Sfintei Treimi (**deoființimea** — de la "de o ființă" — este echivalentul teologic românesc al grecescului **homoousios**; a se vedea și I. Bria, op. cit., art. respectiv).

— va urma —

VASILE A. MARIAN

CELĂLALT RASISM

Deosebit de mediatizată, inaugurarea la Washington a Memorialului Holocaustului a ţinut, pe bună dreptate, capul de afiş al mediilor de tot felul. O singură nedumerire avem: de ce vrea mass media internaţională să instituie holocaustul drept **"cel mai dureros capitol din istoria omenirii"** (formulă prezentă în toate cuvântările, toate articolele...)? Pentru ca un eveniment să capete acest superlativ, el ar trebui să întrunească, dintr-un număr de evenimente similare, date care să-l singularizeze. În cazul în speţă:

— primordialitate temporală;
— record numeric;
— record ca mijloace de represiune;
— eventual, efecte în timp.

Să le luăm pe rând (precizăm că vom compara holocaustul doar cu evenimente similare ale secolului al XX-lea).

1. Lagărele de exterminare au fost o invenţie nazistă? Nici vorbă; primul lagăr sovietic datează din 1921. Genocidul este o invenţie sovietică pe care naziştii o preiau şi o "amelioreazǎ".

2. A înregistrat holocaustul un record numeric? Siberia a înghiţit milioane de vieţi. Câte? Nimeni nu ştie; dar lagărul comunist s-a întins pe jumătate de glob şi se întinde şi astăzi. Tot prin teroare şi genocid. Nimeni n-ar putea preciza câte milioane de victime a făcut comunismul şi câte continuă, şi astăzi, să facă. "Istoria comunismului internaţional, contrar afirmaţiei lui André Frossard (ziarist la **Le Figaro**, n.n.), oferă destule exemple de exterminare decisă cu sânge rece, contra unor categorii sociale sau socio-profesionale, a unor populaţii bine definite, crime, în plus, cu nuanţă net rasială: la începutul anilor '30, de exemplu, s-a petrecut genocidul din Ucraina, printr-o înfometare conştientă, care a fost provocată şi organizată de Stalin însuşi (Robert Conquest - **The Harvest of Sorrow**, 1986). Această sistematică distrugere prin înfometare, urmărea, concomitent, lichidarea ţăranilor independenţi, recalcitranţi faţă de colectivizarea forţată, a culacilor, dar şi lichidarea ca ne-ruşi, adică ucrainieni. **"Au pierit, atunci în Ucraina, la fel de mulţi oameni cât, mai târziu, în toată Europa, în urma holocaustului"** (s.n.) (Jean-François Revel - **Cunoaşterea inutilă**, ed. Humanitas, 1993, p. 41).

Aşadar, dacă numai în Ucraina numărul morţilor exterminaţi pe motive rasiale (5-6 milioane) este egal cu cel al tuturor evreilor morţi în holocaust, în întreaga Europă, care va fi fiind numărul tuturor celor morţi în 70 de ani de comunism? Pe ei cine-i comemorează? Pacifiştii mondiali, politicienii şi gazetarii "democraţi" care cad în spasme de indignare faţă de holocaustul evreilor nu au nimic de spus? Să le mai oferim nişte cifre (după Revel):

— câteva zeci de milioane sub Mao Tsedun;
— un milion de tibetani omorâţi de chinezi după 1950;
— un număr neprecizat de cambodgieni masacraţi de khmerii roşii la sfârşitul anilor '70;
— mii de ofiţeri polonezi împuşcaţi la Katin în 1940;
— 2 milioane de polonezi deportaţi în 1941 (şi care nu s-au mai întors);
— 600000 de refugiaţi vietnamezi (din care 40 % copii) înecaţi în mare din 1980 încoace;
— un milion de morţi în Nigeria, la sfârşitul anilor '60 într-un război care avea drept scop exterminarea unei populaţii care încerca să se separe de puterea centrală;
— zeci de mii de victime masacrate în 1988 în Burundi;
— decimarea prin înfometare şi teroare a multor sute de mii de oameni sub dictatori în Guineea, Etiopia, Uganda şi multe alte ţări aflate în drum spre "comunismul biruitor", dirijate din umbră de sovietici, cu complicitatea mai mult decât vinovată a "democraţiilor occidentale". "Te cuprinde greaţa văzând orbirea voluntară, în faţa crimelor colegiului de dictatori de la Addis-Abeba, a organizaţiilor internaţionale caritabile, a funcţionarilor ONU (ceea ce nu miră pe nimeni), ca şi a Comunităţii Europene", scrie Revel (op. cit., p. 105);
— 6 milioane de morţi în Afganistan între 1979-1988;
— 60000 de locuitori împuşcaţi în 1975 în Vietnam, după cucerirea Sudului de armata de la Hanoi şi alţi 20000 mai târziu; 300000 trimişi, în anii care au urmat, în lagărele de concentrare;
— milioane de morţi făcute de instaurarea regimului comunist în tot estul Europei: deportaţi, băgaţi în închisori, executaţi, ucişi prin înfometare, bătaie, teroare...

Cifrele acestea sunt, desigur, incomplete. Nici aşa, însă, nu se pot compara cu cele ale holocaustului. Nu ne rămâne decât să ne întrebăm: există morţi mai preţioşi decât alţii? Aveau, aceşti morţi albi, galbeni sau negri, ca şi evreii morţi în holocaust, altă vină decât aceea că se născuseră? Sărbătorirea deşănţată a holocaustului evreiesc, alături de o tăcere plină de îngăduinţă faţă de aceste milioane de morţi albi, galbeni sau negri, devine astfel un act de rasism de o virulenţă lipsită de echivoc.

3. Există un record al mijloacelor de represiune folosite în holocaust? Comparaţi: camerele de gazare folosite de nazişti cu lagărele teroarei şi ale foamei, cu gerurile Siberiei, cu bătăile desfiguratoare, mutilările şi ciopârţirile a căror atrocitate e indescriptibilă, folosite de comunişti.

4. După cum se poate lesne vedea astăzi, evreii supravieţuitori au tras din holocaust toate avantajele posibile: putere politică, putere financiară, controlul informaţiei prin marile companii de informare. Comunismul, în schimb, în afară de milioanele de asasinate, a lăsat în urmă (acolo unde a trecut), iremediabil, sau greu remediabil: civilizaţii distruse, culturi smulse din matca lor, spirite, aproape în totalitate ucise sau pervertite, popoare degradate biologic etc., etc.

Concluziile se impun de la sine:

— Informaţiile care se vehiculează în presa mondială (scrisă sau vorbită) nu sunt **obiective şi imparţiale**. Ele sunt cel puţin viciate (dar minciuna prin omisiune este la fel de gravă ca orice altă minciună), când nu sunt de-a dreptul false. Cauza acestor vicieri este, indiscutabil, politică.

— La o privire fugară (ca cea prezentată mai sus), este evident că asasinatele comise de sistemul comunist sunt incomparabil mai numeroase şi mai atroce decât cele comise de nazişti. Crimele comuniştilor s-au petrecut şi înainte, dar şi "după terminarea celui de-al doilea război mondial, şi cu toate acestea — scrie Revel în cartea lui (p.42) — n-am auzit ca pedagogia holocaustului să fi atenuat într-un fel indiferenţa, placiditatea pasivă a occidentalilor faţă de crimele împotriva umanităţii. Aceste crime aveau, însă, câteva defecte grave, care le-au împiedicat să ne stârnească zelul indignării: erau încă în plină desfăşurare, se desfăşurau în faţa noastră şi erau **«de stânga»**".

Justificarea, astăzi, a crimelor "de stânga" este cea mai nouă şi mai abil disimulată formă de rasism, pe care mediile de informare în masă din întreaga lume, conectate la câteva mari canale de informaţie aflate sub supraveghere, o susţin şi o propagă sub aparenţa celui mai inocent pacifism. Un rasism care n-a încetat, prin secole, să-şi arate disponibilităţile de camuflare şi de adaptare perpetuă.

*

Un ultim cuvânt despre Revel, a cărui carte ne-a fost atât de utilă la înţelegerea celor scrise în acest articol; aşteptăm mult de la intelectualii francezi atât de grav compromişi în îndelungul lor concubinaj cu marxismul; Revel este doar unul dintre cei care au îndrăznit să încalce tabuul numit "stânga". Căci, după vorba lui Iisus Hristos, mai mare va fi râvna şi credinţa păcătosului...

Doina MARIAN

Albin Egger-Lienz (1868-1926)

Dansul morţilor din "anul nouă"

Liber cugetători,

Invocată până la exasperare, inscripţia de pe un tablou celebru cum că "Somnul raţiunii naşte monştri" e susceptibilă de severe amendamente. Fanaticii raţiunii s-au dovedit de multe ori infinit mai primejdioşi decât cei aşezaţi înăuntrul dogmei şi în orizontul misterului. Iar epocile în care influenţa lor funestă s-a manifestat din plin au fost întotdeauna epocile crepusculare, agonice, epocile în care spiritul viu, creator şi forţa revelaţiei se stingeau, obosite de drumurile sinuoase ale istoriei. Orgolioasă până la delir, stearpă şi obraznică, *raţiunea vine întotdeauna la sfârşit*, ca să pună sub semnul nimicniciei şi al derizoriului ceea ce s-a creat sub imperiul coercitiv al dogmei. Pentru că a uitat că singurul ei rost este să-şi definească şi să-şi respecte propriile limite, şi-a calomniat din vanitate ancilară stăpânul care îi îngăduise, în nemărginita-i curte, toate adulterele posibile. Exemple sunt prea multe şi prea la îndemână ca să mai fie amintite. Constatarea aparent ironică a faptului că "raţiunea n-a putut demonstra existenţa lui Dumnezeu, dar nici neexistenţa lui" e oarecum politicoasă. Neputându-i demonstra existenţa — efort de altminteri inutil şi ridicul — ea s-a încrâncenat să argumenteze contrariul, operând într-un teritoriu ce-i era fundamental străin. Eşecul acestui demers, acoperit sub numele elegant până la preţiozitate al "pozitivismului", a avut însă şansa istorică a unui monstruos mariaj: cultul raţiunii şi cultul naturii şi-au dat mâna, cununate de doi filosofi ai luminilor — numele lor nici nu mai trebuie amintite — festinul fiind Revoluţia franceză. Ceea ce e însă monstruos în acest spectacol este că pentru prima dată avea loc "în sânul creştinismului, o insurecţie împotriva lui Dumnezeu... o conjuraţie pângăritoare a tuturor talentelor împotriva creatorului lor" (J. de Maistre). Mai mult decât atât, cei chemaţi să apere instituţia care civilizase Europa (e vorba de Biserică) au participat la distrugerea ei; tot după cuvintele lui de Maistre, "autoritatea ce urma să fie sacrificată îşi îmbrăţişează prosteşte călăul înainte de a primi lovitura".

Antichitatea nu a dat apostaţi, nici eretici. N-a dat decât sofişti şi sinucigaşi celebri, iar împerecherea nu e întâmplătoare. Zorii creştinismului şi ai Evului Mediu au dat eretici şi apostaţi. Din punctul de vedere al dogmei, ereticul e mai periculos decât apostatul. Apostatul, nostalgic ori răzvrătit, refuză o religie în integralitatea ei, pentru a se întoarce la aceea a strămoşilor, cum îi poruncesc instanţele atavice ce-i guvernează implacabil fiinţa sau anumite deficienţe profunde ale naturii lui, care îl predispun seducţiilor negatoare (cazul Cioran); el poate şi institui o "religie" nouă, dar experienţa lui rămâne singulară, căci nu stă sub semnul revelaţiei, ci al orgoliului poetic, fie şi cu predispoziţii spre speculaţia filosofică (Nietzsche). La urma urmei, apostatul e "onest", un Lucifer primitiv. Pe când ereticul e mai periculos, nu prin conţinutul dogmatic şi de credinţă pe care-l vehiculează, ci prin comportamentul lui deviaţionist; el nu trece cu arme şi bagaje în tabăra cealaltă, nu devine adversar, ci, sub acelaşi steag, infectează din interior; nu ucide, ci dizolvă prin parazitare. Dacă apostatul nu înţelege nimic şi-şi construieşte o altă lume de valori, ereticul înţelege prost şi dezvoltă excrescenţe pe trunchiul lumii sănătoase. Apostatul poate fi inteligent, ereticul e întotdeauna obtuz. Faţă de ambele categorii, Biserica s-a manifestat fără echivoc: cea Răsăriteană, mai largă, mai elegantă, mai profundă în ce priveşte libertatea sub specie eternă, i-a aşezat între cei care îşi refuză singuri mântuirea, hulitori împotriva Sfântului Duh. Ce poate fi mai cumplit?! Cea Apuseană, mai aşezată în secular, mai "civică", a folosit misionarismul, excomunicarea, Inchiziţia. (Inteligenţii lumii moderne, care surâd de naivitatea unor acţiuni ca **auto-dafé-urile**, ori arderea pe rug a vrăjitoarelor, nu sunt deloc inteligenţi dacă-i bănuiesc de atâta mărginire pe iezuiţi; focul rugurilor nu consuma trupul unei femei cu simţurile dereglate sau o carte plină de idei, ci potenţialul pericol întruchipat de acestea). Dar tocmai aici s-a manifestat una din slăbiciunile fundamentale: legiuitorul instituie legi, judecătorul hotărăşte, călăul execută şi toţi se miră că hidra scoate capete noi; căci Răul poate fi doar controlat într-o oarecare măsură de instanţele omeneşti, diminuat — dacă Dumnezeu intervine — dar nu eradicat, căci rădăcinile lui tentaculare şi otrăvite se împletesc adânc într-un teritoriu incontrolabil cu mijloace omeneşti. În cuget!

Epoca modernă a dat liber-cugetători. Aceasta este o afirmaţie falsă. În spatele apostatului şi al ereticului a stat dintotdeauna liber-cugetătorul. Dar pentru că trebuia să-şi definească foarte clar opţiunea, într-o vreme când rigorile dogmei o cereau, el s-a numit (sau a fost numit) ca atare şi stigmatizat. Ascuns sub acest elegant nume, a devenit mai seducător. Cum însă în secolul optsprezece nu avu curajul să se proclame ateu, iar în plus era spiritual şi manierat, s-a numit deist, teist, pozitivist, raţionalist, adept al cultului naturii; toate acestea nefiind decât variante ale liber-cugetătorului, zămislit de raţiunea autonomă. Plozii mai târzii ai acestei raţiuni (şi ai cultului naturii deopotrivă) ne vor oferi "graţiosul" spectacol al sfârşitului de veac XVIII, spectacolul prăbuşirii unei lumi.

Grecii vechi nu poetizau când vorbeau despre intervenţia divină în ceasurile de cumpănă ale istoriei. După acest model se desfăşoară şi argumentaţia lui Joseph de Maistre. Dar aceasta nu înseamnă a eluda responsabilitatea umană. "Răul trebuie să vină în lume, dar vai de cel prin care va veni!". Iar a exclude orice intervenţie a divinităţii în desfăşurarea istoriei înseamnă a da dovadă de un orgoliu luciferic. Într-un admirabil sonet, Michelangelo spune: "Ce-i bun — din cer, ce-i rău — din mine creşte". Sfârşitul secolului XVIII a fost un asemenea moment de cumpănă, pregătit îndelung de "liberul cuget" ca stare generală de spirit, slujit de o masă uriaşă de creduli seduşi de jocurile lui fastidioase şi la care au contribuit, cum se va vedea, cu grotescă râvnă, chiar victimele acestei bulversări. Momente ca acesta sunt semnificative nu atât sub raportul relaţiilor sociale, economice şi politice pe care le instituie în locul celor vechi, ci pentru că dezvăluie limitele naturii umane, limitele rezistenţei sale în faţa răului, limitele raţiunii; nicicând nu ies mai puternic la iveală ca acum reziduurile (neîncetat sedimentate în străfunduri, dar active) de eroism orb ori de laşitate, de dreaptă judecată ori de criminală exaltare. Şi totul sub stindardul pe care flutura perversa lozincă — "Libertate, Egalitate, Fraternitate!". Istoricii de mai târziu au explicat, doct, că luarea Bastiliei a însemnat Libertatea, abolirea privilegiilor — Egalitatea, iar împăcarea cu ce mai rămăsese din ideea de Rege — Fraternitatea. Dar întrebaţi un insurgent prins de entuziasmul general al unei revolte despre sensul cuvintelor însăilate pe stindardul sub care şi-a jucat viaţa şi vi le va defini exact prin contrariul lor — fraternitatea prin imaginea unei haite ori prin promiscuitatea gregară, libertatea prin liberul arbitru al canaliei anarhice, iar egalitatea prin uciderea aproapelui care posedă câţiva arginţi în plus ori prin egalitarismul cel mai abject, care ar silui natura să-l nască pe vultur egal cu musca şi pe idiot egal cu geniul!

Tot acum ies la iveală hibe ruşinoase, îndelung ascunse, neputinţe şi scrânteli. Psihoza colectivă anihilează personalitatea sau o dezvăluie integral? Un răspuns echivoc ar fi că anihilează ceea ce poate fi anihilat şi dezvăluie ceea ce niciodată n-ar fi putut fi dezvăluit. Iată, mai jos, scena abjurării clerului din Paris, în frunte cu arhiepiscopul Parisului, teribilă prin natura, calitatea şi comportarea personajelor. Se spune "a abjura" şi nu "a se lepăda", personaje şi nu oameni, căci secolul bunelor maniere a săvârşit în primul rând o revoluţie a limbajului, iar momentul pare a ţine de o imaginaţie diabolică mai mult decât de realitate. Şi totuşi el este consemnat ca atare:

"ŞEDINŢA CONVENŢIEI DIN 17 BRUMAR, ANUL II (7 noiembrie, 1973)

GOYA - "SOMNUL RAŢIUNII NAŞTE MONŞTRI"

eretici, apostaţi

Cetăţeni reprezentanţi, sunt preot, adică şarlatan. Şarlatan de bună credinţă până acum, n-am înşelat decât pentru că eu însumi am fost înşelat; acum, că m-am lămurit, vă mărturisesc că nu doresc să fiu şarlatan de rea credinţă. Vă cer însă să asiguraţi o pensie suficientă episcopilor şi preoţilor fără avere şi destul de oneşti pentru a nu mai vrea să înşele poporul căruia a sosit timpul să-i arătăm că nu există altă religie adevărată decât religia naturală şi că toate aceste închipuiri, amăgeli, toate aceste practici împodobite cu numele de religie, nu sunt decât poveşti cu Barbă-Albastră.
Să se termine cu preoţii!..."
Şi "onestul" preot îşi încheie cuvântarea rugând încă o dată poporul suveran să-i asigure o pensie, altfel va trebui să-l mintă în continuare. Preşedintele dă apoi citire unei scrisori în care episcopul de Paris şi clerul său roagă să li se îngăduie a aduce, în faţa Convenţiei, un "omagiu profund şi sincer Raţiunii".

"Astăzi, când revoluţia merge cu paşi mari spre un sfârşit fericit... astăzi, când nu mai trebuie să avem alt cult naţional decât acela al libertăţii şi sfintei egalităţi... renunţ a mai îndeplini funcţia de slujitor al cultului catolic. Vicarii mei aici de faţă îmi stau alături... Fie ca acest exemplu să servească la consolidarea domniei libertăţii şi egalităţii! Trăiască Republica!"

Şi episcopul împreună cu vicarii depun pe altarul Convenţiei crucile, inelele, cârja, efigiile ecleziastice şi regale, scrisorile de numire etc. Chaumette, procuror, om cu simţul festivităţii şi impresionat de această descoperire, propune: *"Ziua în care raţiunea şi-a recucerit drepturile de stăpân merită un loc aparte în strălucitele vremuri ale revoluţiei franceze. Convenţia va însărcina comitetul de instrucţie publică să găsească în noul calendar o dată pentru a celebra ZIUA RAŢIUNII".* Şi preoţii şi arhiereii cu boneţica roşie revoluţionară pe creştet se îmbrăţişează lăcrimând. În termeni asemnănători se perindă la bară tot clerul Parisului, abjurând, sub numele de prejudecată, fanatism, superstiţie, amăgire, minciună, caraghioslâc, escrocherie etc., ceea ce până atunci fusese mărturisirea lor de credinţă, "taina, spiritul şi autoritatea". Totul spre slava Raţiunii. Episcopul de Eure chiar nuanţează: *"De vreme ce raţiunea a repurtat o victorie atât de strălucită asupra superstiţiei, legislatorul nu trebuie să neglijeze nimic pentru a-i asigura succesul şi stabilitatea. Sărbătorile şi solemnităţile religioase deveniseră instituţii publice; măsuraţi golul imens pe care-l vor lăsa dispărând. Preveniţi murmurele pe care le vor stârni la ţară plictisul singurătăţii, uniformitatea muncii şi încetarea adunărilor periodice; să fie pregătite sărbători naţionale care să facă trecerea de la domnia superstiţiei la aceea a raţiunii".* Episcopul de Toulouse, protestant, e şi mai categoric: *"N-am avut niciodată altă ambiţie decât aceea de a vedea într-o zi intemeiată pe pământ împărăţia raţiunii şi a filosofiei... Am pregătit sosirea acestei flăcări a raţiunii care trebuia să lumineze patria mea şi mă felicit că am văzut sosind această zi când binefăcătoarea filosofie, maică a virtuţilor, a făcut din francezi un popor de fraţi... De-acum nu voi mai avea alt sanctuar decât templul legilor, alt idol decât libertatea, alt cult decât patria, altă evanghelie decât constituţia republicană...".*

Un singur preot (episcop), un oarecare Grégoire din Blois, care s-a încăpăţânat să nu depună pe altarul raţiunii insemnele ministerului său, a urcat la tribună declarând:

"Am intrat aici fără să am decât noţiuni foarte vagi despre ceea ce s-a întâmplat înainte de sosirea mea. Mi se vorbeşte despre sacrificiu pentru patrie... Sunt obişnuit cu asta!

E vorba de ataşamentul la cauza libertăţii? Am făcut în acest sens de multă vreme dovada.

E vorba de venitul legat de funcţiile episcopale? Vi-l cedez fără nici un regret.

E vorba de religie? Acest articol este în afara domeniului dumneavoastră şi nu aveţi dreptul să-l atacaţi.

Aud vorbindu-se de fanatism, de superstiţie... le-am combătut întotdeauna. Dar definiţi aceste cuvinte şi veţi vedea că superstiţia şi fanatismul sunt diametral opuse religiei.

Cât despre mine, catolic prin convingere şi sentiment, preot prin liberă alegere, desemnat de popor să fiu episcop, nu sunt nici prin el nici prin dumneavoastră ceea ce sunt; misiunea mea vine din altă parte. Am consimţit să port povara episcopatului într-o vreme când aceasta era înconjurată de spini; am fost silit să o accept, acum sunt silit la o abdicare pe care nu mi-o veţi smulge. Acţionând după principiile sacre, care-mi sunt scumpe şi pe care vă desfid să mi le spulberaţi, am încercat să fac binele în dioceza mea şi rămân episcop pentru a continua să-l fac. Invoc libertatea cultului!".

Nobila fermitate a episcopului Grégoire, curajul cu care şi-a rostit profesiunea de credinţă în mijlocul abjurării generale, i-au atras oprobiul şi injuriile asistenţei, ce se declara slujitoare necondiţionată a cultului raţiunii. Rămânând în interiorul spiritului francez — "à vous d'en juger!".

Deşi nu se pot declara excedaţi doar de acest exemplu susceptibil a amenda cultul exacerbat al raţiunii, fanaticii acesteia nu trebuie să înţeleagă că s-a făcut aici apologia lipsei de raţiune. Gratulat cu titlul de "animal raţional", orice individ se poate revolta când i se demonstrează că nici măcar atât nu e! Contraargumente la exemplul de mai sus se pot aduce. Dar să se compare distrugerile provocate în numele doctrinelor care transcend raţiunea — n-o sfidează! — cu cele provocate de doctrinele aşa-zis raţionale, luate în consecinţele lor ultime, ce dovedesc că atunci când raţiunea îşi depăşeşte limitele şi competenţele poate deveni mai primejdioasă decât orice altă formă de fanatism, pentru că un război religios — şi toate războaiele sunt religioase! — distruge, dar nu mutilează. A mutila e mai grav decât a distruge. Liberul cuget, al cărui adept se declara de curând însuşi preşedintele Iliescu, a mutilat în numele orgolioasei raţiuni mai mult decât a putut distruge ultima conflagraţie mondială. "Ştiu — spunea Fericitul Augustin — *că nu trebuie să ştiu decât ceea ce-mi îngăduie să ştiu ceea ce nu se cuvine să ştiu*". Liber-cugetătorul sfidează această elementară morală. El se poate şi închina, dar umbra lui pe murii zugrăviţi ai bisericii pângăreşte icoanele. Fascinată de zâmbetul lui voltairian, există pericolul ca o adunare de exaltaţi ai raţiunii, în sutane, să facă act de apostazie, depunându-şi pe altarul raţiunii însemnele harului! Şi ca o naţiune care a rezistat numai pentru că a fost creştină să le urmeze exemplul! Raţiunea nu adoarme niciodată; oboseala ei naşte însă grimase. Dacă ceea ce s-a întâmplat în decembrie '89 a fost **o revoluţie**, atunci înseamnă că nu suntem un popor raţional; iar dacă nu suntem un popor raţional, dar am acceptat totuşi să trăim pe mai departe în umbra grimasei unui liber-cugetător, atunci înseamnă că religia acestui popor a ajuns doar zeflemea şi aflare în treabă! Şi atunci putem să exclamăm ce ar fi exclamat şi Caragiale, dacă ar fi asistat la Şedinţa Convenţiei franceze din 1793: "BRAVOS NAŢIUNE! HALAL SĂ-ŢI FIE!".

marius băditescu

TRAGEDIE ROMÂNEASCĂ

De curând s-a împlinit un an de zile de când o mână de români basarabeni vajnici şi neînfricaţi, avându-l în frunte pe Ilie Ilaşcu, se confruntă cu neînduplecata şi criminala cerbicie bolşevică a autorităţilor din artificiul numit Republica Sovietică Socialistă Nistreană. Patrioţii luptători au fost arestaţi la începutul lunii iunie 1992, în împrejurările în care autorităţile de la Chişinău puneau la cale târgul cu Kremlinul în vederea opririi operaţiunilor militare de pe Nistru. Cu contribuţia nemijlocită a Armatei a 14-a, scopul creării şi menţinerii unui focar diversionist de instabilitate — aducător de foloase, atât puterii neo/cripto/comuniste de la Chişinău şi Bucureşti, cât şi celei imperial/kaghebiste de la Moscova —, fusese atins. De acum, atât cei ce au luptat în tranşeele de pe Nistru, pentru apărarea integrităţii Republicii Moldova, cât şi cei ce continuă să militeze pentru Reîntregire trebuiau reduşi la tăcere. Misiunea de a da un exemplu tuturor celor ce refuză supunerea faţă de Marele Stăpân a fost încredinţată Tiraspolului.

Kremlinul foloseşte situaţia de pe Nistru ca pe un element de presiune şi şantaj, atât asupra Chişinăului cât şi asupra Bucureştiului. Garanţia că scopul nu poate fi ratat este prezenţa în zonă a Armatei Roşii (a 14-a), precum şi — lucru de importanţă capitală — prezenţa la comanda pârghiilor puterii, pe malurile Dâmboviţei şi Bâcului, a oamenilor de încredere ai Moscovei, a căror obedienţă nu poate fi pusă la îndoială.

Ilie Ilaşcu, liderul Frontului Popular Creştin Democrat Moldovenesc din Tiraspol, împreună cu alţi români anticomunişti, luptători pentru Reîntregirea Neamului şi a Hotarelor, se află în detenţia autorităţilor aparţinând unei entităţi politico-statale ce nu se află pe nici o hartă a Europei sau a lumii. Dacă aceşti români se află în temniţele unor autorităţi statale nerecunoscute de nimeni şi dacă atât românii din stânga, cât şi cei din dreapta Prutului se dovedesc a fi incapabili de a se solidariza şi a le lua apărarea, trebuie să fie un semn neliniştitor că ceva, în esenţa spiritualităţii româneşti, este în mare suferinţă.

Sinistra înscenare de la Tiraspol este încă o dovadă a faptului că asupra spaţiului românesc continuă să atârne ameninţătoare sabia pericolului slavo-stalinist. În sala unde se joacă tragi-comedia judiciară, românii inculpaţi şi acuzaţi de fapte nedovedite sunt ţinuţi în cuşti metalice, după un procedeu utilizat cândva de către hanul turcmen Timur Lenk. Cu dosarele inculpaţilor întocmite pe baza metodelor folosite în perioada terorii staliniste, instanţa de judecată se dă în spectacol în faţa "colectivelor de oameni ai muncii" ce-şi exprimă cu "mânie proletară" indignarea şi ura împotriva celor supuşi "judecăţii populare" şi cărora li se strigă încurajatorul "moarte românilor(!)" şi "jos România(!)".

La Tiraspol se exprimă şi se arată tuturor românilor — voit sau nu — care este marele pericol şi din ce parte anume vine cumplita ameninţare pentru NEAM ŞI ŢARĂ. Prevalându-se de principiul suveranităţii şi al neamestecului în treburile interne ale altor state, autorităţile de la Kremlin se arată şi se declară a nu fi în stare să influenţeze pe separatiştii nistreni, de care, însă, nu se desolidarizează şi nici nu întreprind vreo măsură concretă menită să netezească drumul spre adevăr şi justiţie.

Nici un efect concret n-au avut intervenţiile factorilor de putere de la Bucureşti, la fel cum au rămas fără nici un ecou toate luările de poziţie în favoarea grupului Ilaşcu pornite din partea a numeroase instituţii şi organizaţii româneşti. Fantoma statală de la Tiraspol îşi vede nestingherită de scopurile criminale. Nu există, dar poate să ucidă! Lipsa de autoritate a Chişinăului nici nu mai merită a fi pusă în discuţie, la fel cum obedienţa faţă de Moscova este evidentă.

Ceea ce se întâmplă la Chişinău, Tiraspol şi Bucureşti în legătură cu soarta românilor captivi şi judecaţi pentru vina de a fi români şi pentru vrerea de a se afirma ca atare, se cuvine a fi privit cu mai multă luare aminte şi analizat cu toată gravitatea. Câtă vreme la Tiraspol se desfăşoară o asemenea dramă în care sunt în joc vieţi de români patrioţi unionişti, iar Chişinăul se dovedeşte a fi lipsit de autoritate şi incapabil de a anihila acţiunile autoproclamatoarelor autorităţi nistrene, se poate trage concluzia că întregul spaţiu de la răsărit de Prut este efectiv controlat de către Moscova.

Nicolae POP

NAȚIONALISMUL ȘI DIASPORA

Am auzit în ultimul timp, afirmații de genul: "Nu mai stau de vorbă cu X că e prea naționalist" sau "Nu mai merg la biserica lui Y pentru că e prea naționalist". Spuse astfel, aici în diaspora, aceste afirmații înseamnă de fapt: "Nu mă mai întâlnesc cu Z pentru că e legionar". Este, cred, de prisos să spunem că nu trebuie neapărat să fii legionar pentru a fi și naționalist. Și, de asemenea, nu putem vedea nimic, dar absolut nimic rău în naționalismul care, alături de iubirea față de nația și poporul căruia îi aparții înseamnă în același timp și respectul acordat celorlalte nații și popoare.

Trebuie să recunoaștem însă faptul că adevărații patrioți și naționaliști trebuie să trăiască în țara lor și după părerea mea noi, cei care trăim în diasporă trebuie să ne mulțumim cu un paleativ, cu un surogat. Deci, acest naționalism ne face, spre exemplu, să susținem acordarea de către SUA, a clauzei națiunii celei mai favorizate, României, dar tot același naționalism ne obligă să luptăm împotriva regimului neo-comunist instalat în România după Decembrie 1989.

Problema naționalismului pentru cei din emigrație este foarte complexă. Pe de-o parte trebuie să te integrezi într'o lume complet diferită, o lume nouă, o societate deosebită, cu alte mentalități și obiceiuri, pe de altă parte, dacă mai porți în suflet țara de baștină, atunci trebuie să încerci să nu-ți tai toate legăturile cu ea, să mai citești o carte în limba română, să nu-ți lași copiii să uite limba română sau chiar să-i înveți limba română dacă s'au născut în diasporă. Nu știu dacă e bine sau rău, dar copiii multora dintre noi nu mai știu limba strămoșilor și nu mai au nimic comun cu România. Din acest punct de vedere, am tot respectul pentru familiile de evrei plecați din România, în Israel, în SUA, în Australia, cu zeci de ani în urmă. În general, copiii lor, chiar dacă nu s'au născut în România, vorbesc românește!

Ideal ar fi, bineînțeles, integrarea în mod armonios în viața socială și culturală a țării în care ai emigrat și în același timp păstrarea acestui naționalism de tip special, adică a naționalismului ***de diasporă****.*

Consider că un factor deosebit de important în păstrarea sentimentelor noastre naționale revine Bisericii Ortodoxe. Nu numai faptul că noi românii am fost creștini încă de la geneza poporului nostru face ca Biserica Ortodoxă și naționalismul românesc să fie indisolubil legate, dar, de asemenea, creștinismul, propovăduind iubirea față de aproapele nostru, ne îndeamnă și ne obligă la iubire și respect față de celelalte neamuri și popoare. Deci, eu consider că nu este nimic rău, periculos, în a fi creștin ortodox care își iubește nația, adică naționalist.

După prăbușirea, sau colapsul sistemului comunist din estul Europei, prăbușire care se pare că încă nu s'a încheiat, a avut loc o izbucnire a conflictelor inter-etnice cu o violență fără precedent. Războaiele din Balcani, conflictele din fosta URSS demonstrează faptul că, după jumătate de secol de nivelare socială și națională, de transformare a națiunilor și popoarelor în populații, care să nu aibă personalitate, care să fie cuminți și ordonate, care să muncească fără crâcnire pentru "victoria comunismului în lume", nu am ajuns încă la acel nivel, pe scara evoluției umanității, de "eu, pământeanul"; suntem încă la faza de "eu, românul", "eu, japonezul". Sigur că în conflictele sus amintite mor oameni nevinovați și unii ar putea obiecta faptul că moartea lor este efectul exacerbării naționalismului. Nu, aceste conflicte își au originea în pacturile și tratatele mai mult sau mai puțin secrete pe care Mai Marii Lumii le-au încheiat în trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat.

În acest context, ideea Casei Comune Europene are părți bune și părți mai puțin bune. Bănuiesc că la nivel economic, o astfel de comuniune ar avea rezultate benefice. De asemenea, lipsa granițelor ar înlesni libera circulație a persoanelor dintr'o parte în alta a Europei. Mai puțin bună mi se pare ideea de uniformizare, de amorfizare pe care o aduce această casă comună, adică mi se pare că s'ar ajunge pe alte căi (prin așa-zisa libertate democratică) la aceleași rezultate obținute de Uniunea Sovietică, adică la dispariția treptată a identității fiecărui neam și popor și la apariția "cetățeanului european", așa cum exista (și să sperăm că n'o să mai existe), "cetățeanul sovietic". Eu personal, consider că este prea devreme să vorbim despre acest "cetățean european".

Sigur că România își va avea locul ei în cadrul Casei Comune Europene. Dar va trebui să ocupe acest loc în calitate de România și de popor român, iar nu în calitate de Teritoriul 34 și populația H15, de exemplu. Cred eu că avem multe de învățat de la celelalte popoare, dar în același timp și noi românii avem a le împărtăși din comorile noastre spirituale de care trebuie să fim și suntem mândri.

Dacă așa a vrut Dumnezeu, ca unii dintre noi să trăim departe de țara în care ne-am născut, nu cred că e păcat să continui să iubești această țară, nu cred că e păcat să te rogi pentru binele țării și al poporului din care te tragi, nu cred că e păcat să-l iubești pe Eminescu. Iar dacă acestea nu sunt păcate înseamnă că nici a te declara naționalist, aici, departe de România, nu este un păcat. Eu, semnatarul acestor rânduri, sunt naționalist. Din nefericire însă, numai un surogat de naționalist, pentru că Dumnezeu a vrut să trăiesc în exil.

Ilie MIHUȚ
(Sydney-Australia)

Mesaje din cealaltă Românie

E reconfortant ori de cîte ori ne vin din exil semne de autentică viață, cugetare și simțire românească. Nu avem la îndemînă o statistică recentă privitoare la numărul românilor ce trăiesc risipiți prin lume (fluctuația fiind încă mare, nici nu credem că s-ar putea avansa cifre foarte precise, mai ales că sute de mii de români aflați actualmente în străinătate nu au încă nici un statut definitiv), dar este cert că diaspora românească este deja de ordinul milioanelor, chiar fără a-i trece la socoteală pe românii din provinciile istorice înstrăinate. Altfel spus, diaspora a luat deja proporțiile **unei alte Românii**, împrăștiate în patru vînturi de vitregiile istoriei contemporane: Germania, Franța, Spania, Statele Unite, Canada, Argentina, Brazilia, Australia, Africa de Sud ș.a.m.d.

Acești români de peste hotare, emigrați treptat mai ales în ultima jumătate de veac, sînt adeseori mai lucizi decît românii rămași în țară și chiar mai sensibili, probabil dintr-un reflex al înstrăinării, la problemele destinului românesc. Mulți dintre ei sînt de altfel elemente de elită națională, care fac onoare în lume geniului creator românesc. Iar demersurile ticăloase pe care regimul neocomunist de la București le-a întreprins în ultimii trei ani, vizînd compromiterea și chiar culpabilizarea fraților din străinătate în ochii maselor românești din țară, nu sînt decît încă un aspect al tacticii generale de învrăjbire a categoriilor sociale și de boicotare a posibilei unități între masele largi și elitele emancipate ale națiunii. Românii de dincolo nu pot fi agreați în acest context decît în măsura în care acceptă să devină "colaboraționiști" ai puterii actuale; abia atunci ei sînt tolerați în comunitatea "mîncătorilor de salam cu soia"!

În fond, puterea actuală nu face decît să continue tactica regimului ceaușist,doar că într-o manieră "cosmetizată". Pe de o parte se are în vedere crearea acestei false imagini a emigrației (apelîndu-se la resortul cel mai josnic al sufletului gregar: invidia), iar pe de altă parte se are în vedere dezbinarea exilului însuși (prin întreținere de suspiciuni și prin dezinformare), cu mijloace moștenite de la vechea Securitate (menținerea unor preoți sau ambasadori compromiși, dar tocmai de aceea flexibili și obedienți; menținerea unor publicații perfide destinate exilului, cum este, de pildă, «Curierul românesc» editat de Fundația Culturală Română — de fapt,o perpetuare mai abilă a «Tribunei României» și a oficinei securiste numite «Asociația România» etc.).

Este cu atît mai îmbucurător să constatați, în ciuda tuturor acestor "manevre" oficiale (patronate, la vîrf, de cel ce-și spune, cu cinică nesimțire, "președintele tuturor românilor"), că diferitele comunități românești din afara țării fac eforturi admirabile de a-și păstra luciditatea, demnitatea și responsabilitatea națională, încercînd să sprijine, după puteri, interesele eterne ale neamului, foarte adesea pe linia creștină a tradiției noastre. Desigur nu se poate aștepta "mîntuirea" națională în primul rînd dinspre emigrație; dar aceasta, în măsura în care nu acceptă pervetirea și înstrăinarea sufletească, poate fi un factor important al resurecției viitoare. Și noi tragem nădejdea că generațiile mai vîrstnice din exil vor avea priceperea și tăria de a transmite acest duh de rezistență românească și creștină și generațiilor mai tinere (serios primejduite de individualismul și indiferentismul acestor vremuri de haos politic și moral spiritual).

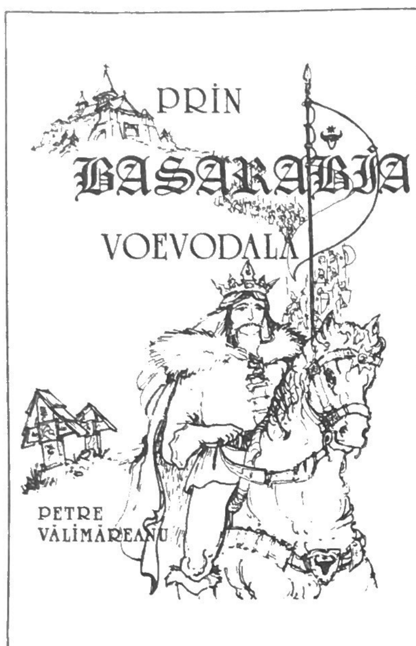
Un asemenea temei de nădejde pare să fie viața comunității românești din Australia, căreia îi dedicăm pagina de față. Principalul pivot al acestei insule de românism se arată a fi "Asociația Românilor din Australia (Sydney, NSW), prezidată actualmente de d-l Mihai Maghiaru și călăuzită spiritual mai ales de Biserica Ortodoxă Română "Buna Vestire" (avîndu-l ca paroh pe pr. Mihai Anghel). Menționăm că, spre a asigura permanenta legătură cu realitățile atît de complexe din țară și spre a preveni dezorientarea propagată pe alte canale, "Asociația" editează lunar un "Buletin de Informații", cu extrase din publicațiile cele mai semnificative de pe tot cuprinsul României (cele cîteva greșeli de culegere, chiar dacă figurează în unele texte, nu pot întuneca meritul de ansamblu al acestei oneste și utile publicații,ce se apropie de cel de-al 40-lea an de existență).

Îi felicităm pe românii din Australia pentru activismul și rectitudinea lor și sperăm că exemplul pe care-l constituie nu va rămîne unul singular.

Dacă Nemul Românesc mai are vreo șansă în istorie, atunci ea nu se poate realiza decît prin **unitatea tuturor românilor sub semnul Crucii lui Hristos**. Este credința majoră pe care «Punctele cardinale» și-au propus să o slujească, dincolo de orice contingențe politice și economice. Reproducem deci cu sfințenie textele primite din Australia și ne bucurăm că sîntem, creștinește vorbind, "într-un duh".

PUNCTE CARDINALE

Un pios omagiu Basarabiei

Pentru orice român adevărat, numele Basarabiei are adânci rezonanţe şi despre faima,destinul,frumuseţea,dorul,îngenuncherea şi speranţa ei s-au scris numeroase pagini. S-au spus şi s-au scris cuvinte de suflet, de rugăciune, de îmbărbătare, cuvinte cinstite în care numele-i era pomenit cum se cuvine spre studiu şi mângâiere, dar şi cuvinte în care era doar marota unui politicianism fariseic.

Acum încep să se discearnă, din tot ce s-a scris despre acest pământ şi suflet românesc, paginile veridice. Ele sunt studii istorice temeinice, analize sociologice, comentarii politice, interpretări de date şi de fapte de tot felul şi, nu în ultimul rând, pagini de literatură, de poezie, mai ales. Şi se vor mai scrie cu siguranţă pentru a sprijini identificarea graniţei etnice cu graniţa politică, dar şi pentru a omagia perpetuu acest plai românesc.

Cartea lui Petre Vălimăreanu, intitulată **Prin Basarabia Voevodală** recent apărută sub auspiciile Colecţiei **Vatra** (Freiburg, 1993), confirmă acest adevăr şi trebuie s-o spunem de la început că paginile ei sunt de o valoare inestimabilă. Tot de la început mărturisim că în faţa acestei cărţi ne-am aflat în situaţia de-a dreptul dezarmantă de a nu o putea clasifica.Cel ce are pasiunea — sau deformaţia profesională — de a compartimenta, de a clasa, pe genuri, specii sau categorii, orice carte, are surpriza de a se confrunta cu un "caz" aparte şi de a renunţa la catalogări arbitrare.

Prin Basarabia Voevodală este, dacă vreţi în acelaşi timp, un studiu istoric, o antologie literară, o confesiune de credinţă, o culegere de articole, mărturisiri şi comentarii. Toate acestea însoţite de ceea ce se cheamă material ilustrativ: hărţi, fotografii, desene, date statistice şi bibliografice. Totul se referă la Basarabia sau la fapte ce dezvăluie soarta maşteră a acestei provincii româneşti, totul într-un masiv volum de aproape 450 de pagini. Am putea spune că acest volum este o adevărată **crestomaţie**, dar acest cuvânt să nu ne ducă cu gândul la stricta documentare aridă care are ca scop strângerea unor texte inerte între două coperţi. Cartea lui Petre Vălimăreanu, deşi rodul unei riguroase documentaţii, este departe de a fi o culegere abiotică, dimpotrivă e însufleţitoare prin justea atitudinii şi judecăţilor şi prin suflul vital animat de cele mai nobile năzuinţe.

Desigur, sarcina cea mai dificilă a autorului acestei cărţi porneşte de la necesitatea documentării şi P. Vălimăreanu a fost nevoit să parcurgă un material bibliografic foarte vast, dar meritul său nu vine de aici,ci din pasiunea pledoariei, pentru că în paginile pe care le-a scris sau le-a adunat de la alţii,zbuciumul istoriei este simţit ca imbold viu şi încurajator.

Prin Basarabia Voevodală pare titlul unei însemnări de călătorie dar ai surpriza să afli că Petre Vălimăreanu n-a trecut cu pasul "prin Basarabia": "E curios că, dintre cele zece provincii ale ţării, Basarabia era singura în care nu-mi călcase piciorul". Dacă n-a trecut cu pasul prin Basarabia, a trecut cu **inima**: "Interes însă am avut mereu pentru fraţii de la graniţă. Căci lesne mi-era mie, cu străvechi rădăcini carpatice, să fiu şi să rămân român... Dar fraţii de la margini se luptă cu toţi dracii ca să-şi menţină graiul, credinţa şi pământul".

În "secvenţa" autobiografică a cărţii este mărturisită şi geneza ei "spre a învedera din ce văpaie de preocupări şi ambianţe a rezultat această carte, fruct al unor însemnări de prin 1946-1948, culese în bună parte din vasta bibliotecă a Institutului Oriental Pontific din Roma. **Fructul** însemnărilor de acum mai bine de patru decenii,când Petre Vălimăreanu făcea, de voie de nevoie, a doua lui studenţie, este acum, prin cartea publicată la Freiburg, o **biografie** a Basarabiei, "această Alsacie-Lorenă a orientului european", cum o mai numeşte, care stă de **straja** răsăritului.

Studiul istoric al lui Petre Vălimăreanu, deşi cu modestie se declară că nu e "istoric de profesie", e scris **cu inima**, dar şi **cu rigoare ştiinţifică**. Trebuie remarcată, de asemenea, strădania de a prezenta şi înţelege istoria Basarabiei nu numai în ansamblul fenomenului românesc, ci şi al celui european.

Foarte inspirat Petre Vălimăreanu a aşezat drept "prefaţă" cărţii sale poezia lui Vasile Alecsandri **Sentinela română**, pe care, din 1944 încoace, editorii "bardului de la Mirceşti" se "sfiau" s-o mai reproducă, având aceeaşi soartă cu **Doina** lui Eminescu.

Nu din considerente estetice era dată uitării **Sentinela română**, ci pentru că ea simboliza Basarabia, pe care şi pe ea "trebuia" s-o uităm.

Găsim în **antologia** realizată de Petre Vălimăreanu (care-i "secondează" studiul) şi alte texte cenzurate semnate cu nume ilustre sau mai puţin cunoscute (mai ales cele ale exilului românesc). Cartea reuneşte în "secvenţele" ei beletristice scriitori din toate generaţiile, de la Alecsandri şi Eminescu la Coşbuc şi Al. Mateevici, de la Radu Gyr şi Gib Mihăescu la Tudor Arghezi şi Nichifor Crainic, de la Andrei Ciurunga şi Dimitrie Rachici la Ion Buzdugan şi Dimitrie Iov.

Întregul material al acestei cărţi este structurat pentru a fi un pios omagiu adus Basarabiei şi un firesc simţământ patriotic ne îndeamnă să ne gândim mai mult la ea.

Silviu GUGA

Straja Răsăritului

Un nume gorios. Şi vechi. Mare — şi vechi — cât o istorie. Cât istoria plămadei noastre. N'a fost urgie, ori rar senin, în umbra bătrânilor Carpaţi, fără participarea grădinii dintre Prut, Nistru şi Marea Neagră. C'au fost migrări, ori năvăliri barbare, nici n'au băgat în seamă Prutul. Cum n'au băgat în seamă Crişurile, Oltul, ori... apa Cârcinovului. Peste tot — ţara aceeaşi, aceeaşi populaţia, limba, aceeaşi "legea". Tracă în zorii scrisului, daco-romană mai apoi, română azi. Cu firească continuare. În duh, în port, în gust, în grai.

La un mileniu dela retragerea lui Aurelian, ultimul cezar stăpân al locurilor, — vestiţii Basarabi, cei dintâi prinţi neatârnaţi ai "ţării", au ţinut a marcă, cu propriul blazon, marginea dela limanul Nistrului. Şi nu-i ţinut cu nume mai frumos. Şi mai prestant: al dinastiei descălecătorilor!

Bastion al românismului în faţa stepei, Basarabia s'a bucurat de speciala solicitudine a voevozilor. În văi, şi pe mănoasele-i coline, înfloreau satele vitejilor, plugari şi ostaşi totodată. Vii, herghelii, iazuri, mori, livezi, redeveneau celebre în răgazul dintre două pustiiri. Vadurile Nistrului erau continuu vegheate, dela Cetatea Albă la Hotin, de lanţul fortăreţelor. Luptele de pe pământul ei au hotărât de-atâtea ori destinul Neamului. Procesiunile credinţei, dela Cetatea Albă la Suceava, din Ismail la Iaşi, urmau şi încrucişau căi europene de comerţ, dintre care una lăsa Moldova la Tighina. Făclieri ca Donici, Haşdeu, Kogălniceanu, Stamati, Averescu, Stere, ne-au venit în dar de la mazilii şi răzeşii Basarabiei. Iar de-or fi fost şi încălcări, tot ei neau dat haiducii de baladă, ca un Codreanu, Ghelea, Novac ori Gruia Grozăveanu.

Totul, în Basarabia, e românesc: istoria, pământul, populaţia, limba, voinţa, aspiraţiile, "legea". Altoiul bastard nu s'a prins. Văzduhu-i tot atât de îmbibat de românism, încât chiar dear coloniza-o ruşii în întregime, noii "oaspeţi" n'ar întârzia a deveni... români. Sumedenie de militari, savanţi, scriitori şi diplomaţi ai ţarului au notat acest caracter; iar bolşevicii au mers cu recunoaşterea până la înfiinţarea "republicii" **moldoveneşti**, care atestă astfel, oficial, prezenţa românească şi dincolo de vechiul vad al Nistrului.

O judecată dreaptă cu greu ar înţelege de ce nu ne înapoiază ruşii Basarabia. Că au furat-o ţării, mai treacă-meargă: Rusia lor nu s'a făcut decât din rupturi. "Comuniştii" veneau însă cu alte ifose, dar care s'au dovedit doar modă de servicii. Ei vor, exact ca ţarii, să stăpânească lumea. Dar, şi în acest caz, mirarea rămâne tot întreagă. Căci ori îşi ajung scopul şi atunci nu numai Basarabia, ci toată România, Europa întreagă, Asia, America, oceanele, ba chiar... luna şi stelele încap în laba lor; ori pierd "partida", şi atunci pierd nu numai Basarabia, dar Rusia însăşi se descompune în atâtea ţări, câte naţii a robit.Din această dilemă nu iese. Şi-atunci ce i-o fi costând pe ruşi să îşi câştige — fără nicio pierdere pe plan îndepărtat —, dacă nu dragostea unui prea încercat vecin, măcar scăderea urii lui, şi un motiv în plus de propagandă mondială?

Dar problema Basarabiei dă şi măsura "independenţei" cu care se laudă "guvernul" dela Bucureşti: nici el, nici "presa" (de el controlată), nici Academia, sau Universităţile, n'au avut curaj să amintească jumătatea de veac dela duioasa revenire a fiicei furate la sânul mamei! Cum n'au avut curaj să ceară "partidului-frate" din Moscova, în însuşi numele principiilor marxiste, repararea nedreptăţii. Mamă denaturată? Ar fi oribil. Ci mai de grabă e de văzut, în această "discreţie", lipsa de independenţă a unui guvern, care nu poate uită cui şi cât datorează...

Solidaritate şi frăţie cu Basarabia au arătat, în schimb, Românii cari, singuri, îşi pot manifesta liber sentimentele: cei din exil. Cu articole, serbări, memorii, manifestaţii de stradă.

Dar Basarabia va reveni. Ultimul imperiu colonialist trosneşte din toate încheieturile — şi se va prăbuşi, oricâte cârji îi vor întinde complicităţile din lumea liberă. Şi Nistrul va sburda iarăşi pe plaiuri româneşti.

Petre VĂLIMĂREANU
(VATRA, Iunie 1968)

Marginalii

Atacurile împotriva Mişcării Legionare şi mai ales împotriva Comandantului Horia Sima, au căpătat în ajunul morţii acestuia un caracter tot mai concertat.

Să fie atît de întîmplător că, aproape concomitent cu "Comunicatul" antisimist din «Evenimentul zilei», a apărut şi volumul intitulat **Istoria Mişcării Legionare scrisă de un legionar**? Nu-i exclus. Parcă poţi să te pui cu hazardul?!

Volumul cu pricina, apărut la Editura «Roza vînturilor» din Bucureşti şi prefaţat, cu "savante" confuzii istorice şi teologice, de d-l Dan Zamfirescu, cuprinde, pe lîngă "istoria" preotului Ştefan Palaghiţă (**Garda de Fier spre reînvierea României**), o cronologie legionară datînd din 1941 şi cele patru conferinţe — intitulate generic "Fenomenul legionar" — pe care Nae Ionescu le-a rostit în lagărul de la Miercurea-Ciuc (1938).

Dar interesul cade, negreşit, pe cartea preotului Palaghiţă (publicată mai întîi în Argentina, la Buenos-Aires, în 1951), despre care în mediile legionare de toate nuanţele se ştie că reprezintă o mistificare de mari proporţii, fără nici o bază documentară obiectivă, tot la fel de "autentică" precum presupusele epistole ale lui Nae Ionescu către Armand Călinescu (datate 1938), pe care le-a publicat nu demult Adrian Păunescu în "Totuşi iubirea" (Nr. 4-8, 1992), dar pe care editorul Dan Zamfirescu n-a îndrăznit să le reproducă!

E greu de stabilit în ce măsură cartea aparţine chiar preotului Palaghiţă (fost legionar, eliminat din Mişcare şi folosit în mod abil de duşmanii acesteia, începînd cu staliniştii anilor '50). Singura ei calitate este de a fi bine scrisă şi de a conţine, pe alocuri, pagini juste despre dimensiunea creştină a legionarismului. Dar tocmai de aceea cartea este şi mai primejdioasă, de o calculată perfidie. A judeca după ea persoana lui Horia Sima este ca şi cînd ai cădea în eroarea de a judeca personalitatea Împăratului Iustinian după **Istoria secretă** a lui Procopiu din Cezareea.

Tactica generală a autorului (sau autorilor) este cam aceasta: se porneşte de la unele fapte reale, care sînt însă îngroşate sau arbitrar interpretate; în ele se amestecă o seamă de alte "fapte", de astădată neverificabile, adeseori prea evident fictive; apoi se fac conexiuni forţate, atît în fapte reale, precum şi între planul real şi cel fictiv, totul fiind programat să convergă în a face din d-l Horia Sima o figură monstruoasă, aproape apocaliptică. Pentru un observator inteligent scenariul propus este prea coherent ca să fie real şi se naşte întrebarea cum de Horia Sima n-a săvîrşit niciodată, măcar întîmplător, o faptă bună?!

Problema este tratată mai pe larg, destul de convingător, în «Gazeta de Vest» (Nr. 21/85, mai 1993) — Număr dedicat aproape în întregime deconspirării "maşinii de propagandă antilegionară", ce trădează un straniu consens cu neocomuniştii, iudeo-masonii şi anumite fracţiuni pretins legionare).

În concluzie, se poate admite că urmaşul lui Corneliu Codreanu va fi făcut anumite greşeli (numai Hristos n-a făcut nici una!), dar că va fi făcut **numai** greşeli şi chiar abjecţii invariabil premeditate — asta-i de-a dreptul nerozie, pe care trebuie să ai obrazul de toval al d-lui Dan Zamfirescu ca să o poţi patrona!

O

Chiar dacă volumul lasă mult de dorit în privinţa calităţii editoriale, apariţia **Poeziilor din închisoare** ale lui Radu Gyr, adunate pentru întîia oară în România între coperţile unei cărţi, reprezintă un eveniment cu semnificaţii multiple: estetice, politice, morale. Este vorba deocamdată doar de primul volum din seria celor trei volume îngrijite de d-na Simona Popa, fiica poetului, şi tipărite la Editura şi Tipografia "Marineasa" din Timişoara. În lipsa unor profesionişti (pe care nu ne-o putem explica pe de-a-ntregul) şi deci a unui aparat critic şi istoric corespunzător, d-l Zaharia Marineasa a încropit cîteva rînduri calde, dar cu totul insuficiente, într-o **Notă asupra ediţiei** din care nu reiese deloc în ce fel s-au stabilit şi s-au ordonat textele sau din ce motiv s-a optat pentru varitţii ortografice (simpla dorinţă a d-nei Simona Popa nefiind o explicaţie). Din fericire prezentarea grafică e frumoasă (mai ales coperta realizată de d-l Daniel Ursachi).

Acest prim volum cuprinde două părţi: **Sîngele temniţei** şi **Balade**. Mai cu seamă în prima parte sînt pagini de mare poezie: tot ce s-a scris mai cutremurător despre iadul temniţelor comuniste din România (în domeniul creaţiei lirice). Faimoasa **As'noapte Iisus mi-a intrat în celulă**, **Ţigară**, **Sîngele temniţei** (care dă şi titlul generic al primei secţiuni), **Cîntec de nuntă**, **Cîntec de ură**, **Molimă** — iată numai cîteva din bucăţile de maximă vigoare lirică şi lingvistică, în care Radu Gyr, artisticeşte vorbind, pare un Arghezi la puterea a zecea. Este unul dintre marile noastre răspunsuri la "teroarea istoriei".

O

Util ca instrument de lucru, mai ales în sărăcia de "unelte" din actualul nostru mediu cultural, ni se prezintă **Dicţionarul religiilor** realizat de Mircea Eliade şi Ioan P. Culianu (cu colaborarea lui H.S. Wiesner) şi apărut recent la editura «Humanitas» (trad. Cezar Baltag). Volumul cuprinde 33 de articole dispuse alfabetic, temeinic documentate şi inteligent sintetizate (începînd cu religiile din **Africa** şi sfîrşind cu **Zoroastrismul**). Cartea a fost lucrată, de fapt, de I.P. Culianu (pornind de la baza pusă de M. Eliade), iar publicarea ei la Paris (Editura Plon, 1990) a precedat cu un an suspecta moarte a tînărului savant. Precizăm că volumul abordează **ştiinţific** faptele religioase, în maniera impusă de M. Eliade şi radicalizată de sîrguinciosul său discipol (obsedat de "perspectiva sistemică" asupra materialului religios, demers inacceptabil din punct de vedere teologic, dar totuşi util culturaliceşte, mai ales pentru îngusta mentalitate actuală).

O

Tot la Editura «Humanitas» a apărut de curînd şi Réne Guénon, **Criza lumii moderne** (1931; trad. rom. s-a efectuat după ed. a treia — Gallimard, Paris, 1946 — de către Anca Manolescu, care semnează şi prefaţa, în colaborare cu Florin Mihăescu). Cartea rămîne utilă şi actuală, interesantă şi din perspectiva creştinismului, deşi autorul pune problemele mai mult în termeni indieni. Cazul lui R.Guénon (1886-1951) este, de altfel, destul de complex: deşi fascinat de Orient (mai ales de hinduism şi islamism), dar şi de gîndirea gnostică, el a ştiut să se distanţeze categoric de doctrinele pseudo-religioase orientalizante ce au viciat profund spiritualitatea europeană (spiritismul, teozofia, antropozofia, dar şi ocultismul masonic propriu-zis) şi să pună în lumină, deşi în termeni neteologici, cîteva aspecte fundamentale ale creştinismului autentic. El merge pe ideea unei Tradiţii primordiale de origine divină, căreia i s-ar subsuma toate tradiţiile particulare autentice: "Formele tradiţionale pot fi comparate cu nişte drumuri care conduc toate la **acelaşi ţel**, dar care, **ca drumuri**, nu sînt mai puţin **distincte**". Că în marginea unei asemenea teorii (ce poate fi luată în seamă şi de pe poziţii creştine) se pot produce multe sminteli (a se vedea la noi cazul Vasile Lovinescu) şi că multe elemente din Guénon au trecut, adesea pervertite, în doctrina **New-Age** — aceasta e o altă discuţie.

Criza lumii moderne este un rechizitoriu lucid şi necruţător la adresa Occidentului despiritualizat, un deget pus pe o rană tot mai adîncită în anii ce s-au scurs de la apariţia cărţii lui Guénon.

Este regretabil că acestui gînditor viu şi profund, de incontestabilă bunăcredinţă, i-a lipsit perspectiva creştinismului ortodox, el raportîndu-se numai la problematica tradiţie creştină a Occidentului, degenerării căreia nu-i poate opune decît un Orient exotic, păgîn.

O

Mai semnalăm, în treacăt, şi alte apariţii mai deosebite. La Institutul European din Iaşi ne atrag atenţia două titluri: Léon Bloy, **Mîntuirea prin evrei** (cartea unui gînditor de dreapta, discutabilă, dar interesantă, trebuind asociată cu mai vechiul volum **Creştinism şi antisemitism**, în care strălucesc paginile lui Vladimir Soloviov) şi eseul — cît de discutabil, dar cît de viu! — **Agonia creştinismului** de Miguel de Unamuno, acest mare spirit tragic al Spaniei moderne (pe cînd vom avea oare tipărită în româneşte şi cartea sa cea mai reprezentativă: **Despre sentimentul tragic al vieţii la indivizi şi la popoare**, de mai mulţi ani tradusă integral în manuscris?). Continuă şi seria apariţiilor din Nikolai Berdiaev, unul dintre cei mai fascinanţi gînditori creştini ai acestui veac; Editura de Vest din Timişoara a scos recent, în colecţia "Logos", cartea sa **Adevăr şi revelaţie. Prolegomene la critica revelaţiei** (o întreprindere temerară, din unghiul de vedere al filosofiei, pe care noi, modernii, o înţelegem uneori atît de fals şi de unilateral).

O

D-nii Grigore Schileru şi Ovidiu Vuia din Germania editează, începînd cu luna Aprilie, o nouă revistă românească, «Renaşterea» (Organ de cultură şi atitudine naţională), pe urmele dispărutei «Zodii în cumpănă». Să sperăm că de această dată frumoasa iniţiativă nu se va mai curma, mai ales că primul Număr se arată iarăşi promiţător (remarcăm, printre ale semnături, pe lîngă contribuţiile d-lor Vuia şi Schileru, nume precum: Filon Verca, dr. Mircea Alexe, Petre Predescu).

O

În Numărul 2 al revistei «Noua dreaptă» (Director: Radu Sorescu) încep să apară accentele extremiste şi vulgare (a se vedea, de pildă, p. 5) de care ne temem tot mai mult în manifestările publicistice ale tinerei generaţii "naţionaliste". Primul Număr fusese ceva mai cumpănit şi ar fi fost de dorit să nu se renunţe la spiritul lui.

Articolul de fond de pe pagina 1 (în sistemul de numerotare propriu al acestei publicaţii!), **Nu sîntem ce părem a fi!**, este o delimitare faţă de legionarism, cu aceleaşi accente anti-simiste de care înţelege să facă uz şi d-l M. Munteanu, ceea ce dă impresia unor mişcări concertate. E bine? E rău? Rămîne de văzut. **Înfiinţarea Gărzilor Civice** (p. 2) sub autoritatea... Dreptei Naţionale (deci, în ultimă instanţă, a d-lui Radu Sorescu personal) e o năstruşnicie pe care ne abţinem să o comentăm.

Aspectul cel mai delicat ni se pare însă altul, care nu ţine cîtuşi de puţin de latura politică, ci de cea culturală. Pe paginile din mijloc, sub titlul incendiar "Sus pistoalele, puturoşilor!", se reproduce un text nu tocmai potrivit cu "delimitările" din p. 1, atribuit lui Alexandru Cantacuzino-Grănicerul! Nu e o eroare de culegere, căci caseta introductivă atestă indubitabil confuzia penibilă între Generalul Gheorghe (Zizi) Cantacuzino-Grănicerul şi fiul acestuia, Alexandru (Alecu) Cantacuzino! Ca şi cînd l-ai confunda pe I.L. Caragiale cu fiul său, Mateiu! Cu o asemenea ţinută intelectuală ne temem că, într-adevăr, băieţii de la «Noua dreaptă» ar fi mai potriviţi pentru Gărzile Civice decît pentru activitatea publicistică. Nu-i aşa, d-le Coja?

O

Să menţionăm şi o revistă şcolară, «Paşi pe nisip», realizată de un grup de elevi de la Liceul Pedagogic (Şcoala Normală) din Bucureşti, sub îndrumarea d-nei profesoare Ioana Triculescu. Ajunsă la Numărul 5, revista se arată din ce în ce mai interesantă, atestînd creşterea culturală şi virtuţile creatoare ale tinerei generaţii. Cu prilejul lansării acestui Număr, în mijlocul elevilor s-au aflat, ca invitaţi, Părintele Constantin Galeriu (al cărui har a monopolizat treptat atenţia şi afecţiunea întregii asistenţe), d-nii N. Manolescu şi Ştefan Aug. Doinaş, precum şi — cu o prezenţă mai discretă — d-l Mihai Pascu (secretarul de redacţie al

«României literare»). A fost un dialog viu şi "procopsitor", semn că astfel de iniţiative ar trebui repetate şi în alte licee, nu numai din Bucureşti, ele putînd cataliza inteserul spiritual şi cultural al tinerilor noştri într-o măsură mult mai semnificativă decît uscata activitate didactică propriuzisă...

Răzvan CODRESCU

EVREII ÎN ROMÂNIA (11)

6. Situaţia după anexarea de către Austrieci a părţilor Moldovei-de-sus, aşa-numita Bucovina

Din lucrarea lui Nicolae Iorga "ISTORIA EVREILOR ÎN ŢERILE NOASTRE" se desprinde limpede constatarea că până la semnarea Convenţiei de cesiune din 7 mai 1775 prin care Înalta Poarta consimţea să cedeze Austriei Ţara Bucovinei cu cetatea de scaun domnesc şi arhieresc Suceava şi cu mânăstirea Putna, locul unde se odihnesc moaştele lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, prezenţa evreilor atât în Moldova, cât şi în Ţara Românească a fost nesemnificativă, fiind vorba doar de cazuri izolate, atât de puţine la număr, încât pe cele mai multe din ele istoricul le citează nominal.

Pentru evoluţia ulterioară a procesului de penetrare a evreilor pe teritoriul "ŢERILOR NOASTRE", vom reproduce textul "ISTORIEI..." lui Nicolae Iorga. Motivaţia adoptării acestei soluţii este lesne de înţeles. Într-un climat politic şi pe alocuri chiar cultural în care, uneori, simpla pronunţare a cuvântului evreu poate fi considerată ca atitudine antisemită, recursul la prestigiul personalităţii marelui nostru istoric s-ar putea să ne pună la adăpost de interpretări tendenţioase. Este însă numai o supoziţie. Aşa cum Mihai Eminescu este acuzat, fără menajamente, de antisemitism, nu este exclus ca, într-o bună zi, să i se pună acelaşi stigmat şi lui Nicolae Iorga.

O mare schimbare năprasnică veni din anexarea de către Austria a părţilor Moldovei-de-sus, aşa numita Bucovină. În cele Ţinuturi ale Cernăuţului şi Câmpulungului, la care se adăuseseră părţi ale Hotinului şi Sucevei, nu erau înaintea aşezării stăpânirii împărăteşti decât 206 familii, cu 986 capete, iar în timpul războiului ruso-turc din 1769-74 numărul crescu până la 298 familii cu 1.346 capete. Statistica făcută după 1775 găseşte doar 526 de Evrei; în Siretiu erau de tot puţini, «câţiva», spun actele oficiale. La 1775 însă ajunseseră a fi, prin scurgerea din Galiţia, 780-800 familii. Cel dintâiu guvernator al ţerii, generalul Enzenberg, constată că ei se îndeletnicesc în rândul întâiu cu cârciumăritul, cu vin, holercă şi bere, având şi velniţe, apoi şi cu arendarea de moşii, ca acel Moşco care, împotriva altui Evreu, ţinu, venind din Hotin, la 1774, Cruglicul din raia; de adevăraţi neguţori, de meseriaşi, nu se vorbeşte nimic, ci numai că, «immulţindu-se mai tare ca Ţiganii», «au acaparat tot negoţul şi meşteşugul, mai ales în Suceava, Siretiu, şi Cernăuţi», unde totuş Boscovich, pe la 1770, deşi aminteşte de «mulţi Evrei» (*molti Ebrei*), recunoaşte «că cea mai mare parte din locuitori sunt creştini ortodocşi». De altfel, numărul total al meşteşugarilor la 1783 încă era numai de 103. Sunt, spune generalul, «neamul cel mai de-a-dreptul stricat, dedat trândăviei; se hrăneşte, fără a fi prea mult supărat, din sudoarea creştinilor muncitori». O comisiune, care funcţiona în 1781, arată că «aici în ţară Evreii obişnuiesc a cumpăra ţăranului dinainte puiul în ou, mierea în floare şi mielul în pântecele mamei, pe un preţ mic, şi prin această camătă a suge cu totul pe locuitori şi a-i aduce la sărăcie, aşa încât ţăranii împovăraţi, astfel, de datorii şi pentru viitor, nu află alt mijloc de mântuire decât să fugă din ţară;cu acest chip Evreii dau aici prilej la emigraţie şi sunt deci primejdioşi poporaţiei şi agriculturii. Evreii de aici se hrănesc mai mult cu cârciumile şi dau prilej poporului să bea şi să se strice; prin expulzarea lor ar fi hrana mai ieftină, beţiile s'ar mai opri, înşelătoria în negoţul cu mărfurile ar înceta, preţul arenzilor ar scădea şi satele s'ar păstra». Săracii, «vagabonzi, cerşitori» (*Müssiggänger, Betteljuden*), pe cari Enzenberg îi expulsează de fapt, 365 de familii, aveau de strâns dela ţărani 6.000 de florini datorie de băutură, şi el adaugă: «îşi poate cineva închipui cât au de cerut Evreii cei bogaţi, cari au rămas, numai pe grâne, dela ţărani». «Până acum n'am văzut Evrei la plug, nici pe unul îndeplinind munca ţărănească, dar am văzut creştini arând pentru Evrei; şi anume pe câmpiile cele mai roditoare, pe cari Evreul orândar le ţine pentru el şi bietului ţăran îi dă de sigur cele mai rele». Totuş stăteau «mai mult în colibe ticăloase» şi nu adăogeau nimic, deşi se lăudau a fi «oameni cinstiţi, oameni ireproşabili, *în parte aşezaţi*», «hahami, belferi, cântăreţi şi scriitori ai celor zece Porunci», nici la cultura ţerii, cum nu adăogeau nimic la bogăţia ei. Consiliul de războiu, la care se îndreptară, deşi pentru cei păstraţi se dăduse prielnica patentă imperială din 13 Maiu 1781, recunoştea specularea «rafinată» a poporaţiei, acapararea negoţului «cu camătă nemăsurată», stricarea prin holercă a «sănătăţii şi moravurilor naţiei», şi Împăratul, luminatul Iosif al II-lea, umanitarul, respingea, la 7 Octomvrie 1782, pe deputaţii comunităţii ai *Ober-Kahalului*, trimeşi la Viena, «pentru a se înlătura orice reprezentaţii cari ţintesc la egoism şi la apăsarea locuitorilor»: *nach ihrer Bestimmung zu instradiren*. Din Cernăuţi, după o inspecţie personală, acelaş suveran, destul de larg în ce priveşte deosebirile confesionale, scrie, la 19 Iunie 1783: «Să se urmeze cu Evreii acelaş sistem (de constrângere la agricultură; ei obiectau că sărbătorile lor cad pe vremea celor mai însemnate munci ale câmpului); ori se fac negustori şi meşteşugari cinstiţi, ori se consacră plugăriei, ori trebuie scoşi din ţară». Cârciumile fuseseră oprite de Enzenberg însuş; se hotărî acum ca arenda să fie mărginită la 20 de ani şi dreptul de proprietate să se recunoască numai Evreilor botezaţi.

Ne putem închipui care a fost efectul imediat al acestor măsuri. Expulzaţii, în parte supuşi turci şi ruşi, nu erau primiţi, fireşte, în alte provincii ale monarhiei. *Veniţi din Galiţia şi Polonia, ei erau trimeşi în Moldova*. Aici găsiau un tratament pe care guvernatorul Bucovinei îl califică aşa: «în nici o ţară Evreul nu se bucură de atâtea privilegii şi drepturi şi nu plăteşte mai puţin. Cinci galbeni de familie, «o căpăţână de zahăr sau două ocă de cafea» la nuntă înlocuiau şi capitaţia şi patenta. Vedem pe Divanul acestei Ţeri, apoi pe Domni, mai ales pe Constantin Moruzi, apărându-se cu desperare împotriva lor. «Divanul moldovenesc» (—1774), scrie Enzenberg, «a luat Evreilor toate arenzile şi cârciumile». Grigore Alexandru Ghica, de două ori, Moruzi adăogiră pentru aceia cari s'ar mai apuca de această speculă a viciului şi luxului absenteist pedeapsa «cu ştreangul». Ceilalţi fură puşi la dări nouă, 10 lei de ogeag, fumătorii, pe lângă cei 60 de lei daţi anual pentru toţi Marelui-Cămăraş, care-i judeca, precum şi pe Armeni şi pe «neguţătorii străini». Cum i se oferiseră lui Enzenberg, de cahaluri, în scris, 5.000 de galbeni pe an pentru a tolera vechea stare de lucruri, se încercă şi cumpărarea Domnului, dar acesta a respins banii «mai bine decât să expuie ţara pieirii totale». Răspunzând tocmai lui Enzenberg la 1782, guvernul moldovenesc arată că Armenii şi Jidovii n'au avut după dreptate acumpăra moşii în ţară de veci, nici au; iar casă, dugheni la târguri au putut şi pot cumpăra, — însă Armenii numai pot cumpăra şi vii». Urmând hotărârilor luate de înaintaşii săi, Alexandru Constantin Mavrocordat, după ce întreabă din nou Divanul, care-i semnalează abuzul ce fac Evreii prin sate cu datoriile pentru băuturi, hotăreşte în interesul păcii şi dreptăţii, ca Evreii să nu mai poată fi cârciumari, ba chiar să nu mai poată sta în sate, unde fac înşelătorii şi jafuri.

Menţiunile Evreilor din Iaşi sunt pe la această dată mai rare, deşi se vede cum ei se aşează tot mai mult pe locurile de dugheană ale bisericilor şi pe ale bisericii catolice, plătind chiriile înainte, la Iunie şi la Decemvrie, ba chiar şi pe locurile Mitropoliei, care e dela o bucată de vreme cu totul bloţată de Evrei. Cei mai bogaţi ajung încă de pe la 1785 să împrumute şi Câmara domnească; se spune anume că aceşti Lupu şi Avram sunt Evrei poloni. Ca şi înainte, meşterii de folos sunt preţuiţi, ca acel «Dănilă Jidovul», argintar care lucrează, în 1786, probabil, şi policandrele chioşcului domnesc dela Copou; dar astfel de cazuri sunt extrem de rare. Spionii agenţilor străini se recrutează dintre Evrei, şi în litere evreeşti sosesc şi informaţiile serviciului de spionaj al Domnului Moldovei la Viena. Vedem chiar pe câte un Evreu, ca la 1811, făcând tovărăşie cu Români pentru negoţul de pescărie. Dar cei din Botoşani se immulţesc foarte răpede, ca şi cei din târguşoarele vecine — pe vremea lui Boscovich Dorohoiul era numai un sat, — hrănite fiind toate aceste colonii prin astfel de expulzaţi bucovineni ca şi prin fugarii înaintea turburărilor pe care le provoacă în Polonia confederaţiile de partid. Să adaugem că trimeterea în Moldova a Galiţienilor poposiţi pentru scurt timp în Bucovina ajunse o măsură de uşurare pentru Guvernul imperial, puţin bucuros de asemenea oaspeţi.

La 1779 găsim pe «dascălul» din Botoşani, Avram sin Iosăp, cu case în Târgul-Nou, unde apare atunci un Evreu Galiţian, cu numele german, cel dintâiu pe care-l oferă documentele cunoscute până acum: Wigder; un Marcul sin Şămon, un Nusim zet (ginere) Şimon şi alţi Evrei iscălesc ca martori. La 1780, aflăm apoi pe unul din vechii membri ai comunităţii, căruia scriitorul moldovean îi zice Drăgan Jidovul. Pe atunci staroste e Cerbul şi Iosif, «*vechiul haham*». Mai târziu Evreii apar pe Uliţa Veche spre Sf. Gheorghe.

În apropiatul Hârlău, se menţionează fabrica de sticlă a unui Evreu. La Folticeni hrisovul de întemeiere face loc şi imigraţiei jidoveşti, şi chiar boierii, ca Ienachi Cantacuzino, când vor să-şi cumpere locuri, întrebuinţează mijlocitori evrei. Actul de fundaţie al acestui târg, zis întâiu Şoldăneşti, pe locul lui Ioniţă Başotă (1780), prevede că Evreii îşi vor păstra ereditar locurile, că au voie a-şi face velniţe fără bezmen pentru proprietar, că ei pot «să ţie o casă pentru închinăciunea lor de o parte, iar nu între creştini, care să fie asemenea ca şi a celorlalte case, iar nu într-alt chip»; «mormânturile» lor vor fi la «un loc afară», ales de ispravnici, lung de 6 stânjeni şi lat de 8. Dar ei nu se mulţumiră cu atâta: în curând răsăriră trei havre de piatră dărâmând case vechi româneşti, şi Evreii se amestecă şi la turburări. «Jidovii târgoveţi», se mai spune, «la adunările de iarmaroace, îndărătnicesc pe neguţătorii şi locuitorii străini ca să nu dea nimic pentru vitele ce pasc, nici pentru trăsuri, nici pentru dugheni, ce dau cu chirie la zile de târg în Moldova». Principele de Ligne află pretutindeni «colibele» «Evreilor» şi secretarul lui Alexandru Mavrocordat, care-i scoase din sate, contele de Hauterive, descriind «figura lor extraordinară», îi declară oameni fără cinste şi meşteri proşti de tâmplărie, croitorie şi ceasornice.

— va urma —

UN OCHI RÂDE, ALTUL PLÂNGE...

SPOVEDANIA UNEI "CURVE BĂTRÎNE"

"Eu în materia asta sînt curvă bătrînă!", declară la un moment dat d-l Dan Zamfirescu în amplul interviu consemnat de C. Stănescu şi Lelia Munteanu («Adevărul literar şi artistic» din 9 mai 1993, pp.3-5). "Materia" cu pricina nu era altceva decît activitatea de colaborator al Securităţii, de care D.Z. se arată foarte mîndru, cu tupeul şi cinismul tuturor nostalgicilor ceauşişti de aceeaşi speţă (Eugen Barbu, Corneliu Vadim Tudor,Adrian Păunescu,Paul Anghel, Ion Gheorghe,Paul Everac etc.). "Sînt filolog şi securist: două calităţi care cer precizie...", ne pune dumnealui în vedere. Pe calitatea sa de teolog ("**aproape** doctor în teologie", cum însuşi se recomandă) pare a miza mai puţin,negăsind-o,se vede,suficient de "precisă"! Probabil că dacă Ceauşescu n-ar fi fost atît de rigid, d-l Dan Zamfirescu n-ar fi ezitat să devină "teologul oficial" al regimului comunist din România şi atunci ar fi avut încă un prilej de "legitimă mîndrie"...

În Numărul următor al aceleiaşi publicaţii, d-l Dan Zamfirescu revine cu **cîteva lămuriri** (p.10), care nu schimbă însă esenţial lucrurile, de vreme ce autorul ne asigură că "nu însemnează că neg autenticitatea textului tipărit şi nici nu ştirbesc gratitudinea mea atît faţă de conducerea revistei, cît şi faţă de semnatarii interviului" (ce i-ar fi îngăduit,"pentru prima oară după Revoluţie",să-şi colporteze necenzurat "ideile şi convingerile"!)

"Spovedania" începe cu recunoaşterea activităţii pe care a desfăşurat-o — **fără să-l fi silit cineva** — în slujba Securităţii, începînd din 1971. Acolo se află chintesenţa operei sale ("notele mele de acolo, care erau singurele lucruri scrise fără cenzură"; "partea mea de operă cea mai valoroasă, pentru că toatele analizele mele **geniale** politice erau acolo"...). Ne-am permis să subliniem cuvîntul "geniale", pentru că el poate sugera explicaţia psihologică a cazului D.Z.... Dumnealui nu este, ce-i drept, singurul ins "genial"; e un anturaj de "genii" în care s-a tot mişcat (norocos, de!), "geniali" mai fiind şi "Paulică" sau, mă rog, "Don' Paulică" (nimeni altul decît prozatorul Paul Anghel, despre care D.Z. a susţinut de altfel, în paginile «Săptămînii» de pe vremuri, că ar fi "Lev Tolstoi al românilor"!), ca şi Nicolae Ceauşescu (sub care, afirmă D.Z., "România a făcut 20 de ani de politică mondială:, oprind "marile puteri din goana lor nebună spre dezastru" şi înscriind astfel "cea mai mare epocă din istoria românilor": vestita "epocă de aur"!). "Pamfletar genial" e şi C.V. Tudor (deşi «România Mare»,recunoaşte cu întîrziere D.Z.,după ce a publicat în ea un morman de articole, "este ca şi cum ai face un bordel şi ai scrie pe el: Patriarhia Română"). "Un spectacol" frizînd "genialitatea" ar mai fi şi Adrian Păunescu ("Eu îl citesc în fiecare zi cu mult interes... Singura dramă este că nu reuşeşte să fie şi un om de stat"!). În ce-l priveşte pe "liliacul" Marin Sorescu, lui i s-ar fi cuvenit Premiul Nobel! Vedeţi dumneavoastră, colcăiau (şi mai colcăie!) geniile printre noi, iar noi îi credeam paranoici sau lingăi ("pupcurişti", ar zice un Cezar Ivănescu)! De unde se vede că **geniile** au rămas şi astăzi tot **neînţelese**...

Vă întrebaţi, poate, ce isprăvi a făcut "genialul" Dan Zamfirescu? Noi, deşi nu-i băgasem de seamă "genialitatea", îl preţuiam pentru cîteva cărţi pe care i le citisem (cea despre **Învăţăturile lui Neagoe Basarab, Contribuţiile la istoria literaturii române vechi**, mai recenta **Ortodoxie şi catolicism** ş.a.), dar din mărturisirile dumnealui reiese că **altele** sînt cele ce-l reprezintă cu adevărat (de care noi fie nu ştiam, fie preferăm să uităm): pe lîngă "notele informative" de la Securitate, volumul ditirambic pe care i l-a închinat lui Ceauşescu, **Un om pentru istorie** ("Eu n-am nimic de retras din ce am scris în cartea aceea", precizează dumnealui!), apoi un recent "text esenţial" despre Blaga (cenzurat însă, din invidie tovărăşească, de către Vadim, pentru că — ne lămureşte D.Z. — "îmi dădea mie o anumită aură"!), cele 292 (sau 279) de pagini scrise de dumnealui din **Istoria literaturii române** a lui G. Ivaşcu (care, sărmanul, Dumnezeu să-l ierte, "nu prea avea condei"!), dar mai ales recenta prefaţă la **Istoria Mişcării Legionare scrisă de un legionar** ("Un prieten cu care m-am întîlnit de curînd îmi spune: Domnule, extraordinar! Le-ai pus legionarilor lespedea pe mormînt!. Prefaţa aceasta a mea este într-adevăr lespedea de mormînt pusă de un naţionalist român peste Mişcarea Legionară"...). Adevărat stabiliment naţionalist de pompe funebre! Aci merită să ne oprim un pic, căci aşa ispravă nu-i de colea! Va să zică preotul Palaghiţă (semnatarul **Istoriei**... cu pricina) l-a "demonizat" pe Horia Sima, dar, spre indignarea lui D.Z., a umblat să-l sfinţească pe Corneliu Codreanu. D.Z. îl "demitizează" la fel de popeşte şi pe acesta din urmă, cu conştiinţă de cioclu misionar, completînd, chipurile, operaţia de anentizare a legionarismului: "I-am pus lui Codreanu această lespede"... Nici o noutate,domnule Dan Zamfirescu! Noi de ciocli nu ducem lipsă! Din 1938 încoace peste Codreanu se pune lespede după lespede (de la cea de ciment a lui Carol II şi Armand Călinescu şi pînă la cea de abjecţie fariseică pe care înţelegeţi s-o revendicaţi) — şi tot n-aţi reuşit îngroparea lui definitivă! Iar dacă "creştinismul românesc a fost jertfă", cum bine spuneţi, cine s-a jertfit în acest secol, **de bunăvoie**, mai mult ca legionarii? Gaşca de "genii" din care faceţi parte?! Mai susţineţi că legionarismul ar fi pus la un loc, programatic, "Evanghelia şi pistolul", reprezentînd "un segment bolnav" al naţionalismului românesc. Să fi fost Ceauşescu al dumneavoastră "segmentul sănătos"?! Chiar credeţi că Zelea Codreanu (căruia mai mult decît uciderea lui Manciu în "legitimă apărare" nu i se poate impua personal) a fost un criminal mai odios decît sceleratul din Scorniceşti?! Şi dacă tot vă lăudaţi cu punctul de vedere creştin, cum se explică totuşi că acel "creştinism bărbătesc" al lui Ştefan cel Mare ("degrabă vărsătoriu de sînge nevinovat") l-a dus la... sfinţenie? Sau cum se explică, dacă sînteţi atît de consecvent creştin, admiraţia nedisimulată pe care o aveţi pentru "soluţia radicală", dar "invidiabilă" a lui Mihai Viteazul, cînd cu căsăpirea creditorilor mai mult sau mai puţin evrei? Ce se întîmplă cu "precizia" dumneavoastră de "filolog şi securist"?

Dar năzdrăvanele temerităţi ale lui D.Z. nu se opresc aici. Ne mai e dat să aflăm (fără să se producă vreo dovadă palpabilă: "Eu personal n-am văzut dosarul, dar cineva mi-a spus că l-a văzut"!) **că** imprevizibilul Marian Munteanu, "Eckermann-ul modern", ar fi fost colaborator înrăit al Securităţii ("după fiecare plimbare cu Petre Ţuţea făcea nota informativă", susţine D.Z.; oricît de multe s-ar explica însă într-o astfel de perspectivă, M.M. rămîne, pînă la producerea probelor, un ilustru calomniat, iar D.Z. un ilustru calomniator; nu ştim dacă se poate spune că M.M. "n-are cap", dar cu a sa "mare ambiţie personală" şi "mare vocaţie de lider", pare mai captivant decît capabilul D.Z.); **că** Ţuţea şi Noica ar fi lucrat şi ei "direct" cu Securitatea; **că** un Radu Cîmpeanu şi un Corneliu Coposu ar fi reprezentat două culmi ale delaţiunii; **că** "Eminescu ar fi fost primul comunist din România, nu Gherea", fiindcă a pus în versuri Manifestul Comunist, în **Împărat şi proletar** — poem pe care, hotărît lucru, "genialul" D.Z. ori nu l-a citit pînă la capăt, ori l-a citit ca un ageamiu!); **că** Nae Ionescu, pe cînd zăcea în lagăr, alături de legionari, dintr-o notorie şi liber-consimţită solidaritate, i s-ar fi adresat lui Armand Călinescu,într-o scrisoare, cam aşa: "Mai dă-i în mă-sa de legionari, dă-mi şi mie un post de ambasador!" ş.a.m.d.

Confuzia de planuri şi de valori, pe fondul unei hipertrofii a eu-lui, pare să fie, în ultimă instanţă, marea specialitate a d-lui Dan Zamfirescu. Să crezi că românii **de astăzi** sînt **axis mundi**, la concurenţă **planetară** cu evreii, că Eugen Ionescu "e cel mai mare evreu al celei de-a doua jumătăţi a secolului XX", că Paul Anghel e un al doilea Lev Tolstoi, că Eminescu ar fi fost în acelaşi timp naţionalist şi comunist (ca Ilie Neacşu, bunăoară), **că** în ierarhia **sui generis** a istoriilor noastre literare Iorga ar sta înaintea lui Călinescu (iar volumul Ivaşcu-Zamfirescu pe locul trei), că Elena Ceauşescu ("această nenorocită") ar fi putut fi convertită "la o ambiţie culturală", ba chiar prefăcută într-un "mit cultural", că generalul Pleşiţă stăruie în mintea contemporanilor ca o figură "luminoasă", în vreme ce **Crez de generaţie** de Vasile Marin "nu se poate citi" decît pînă la pagina 50 — toate acestea şi-ar fi putut găsi locul în ungureasca **Istorie culturală a prostiei omeneşti** sau în jidovitul **Eseu despre lumea lui Caragiale!**

Nu ştim dacă "Mitică getic" exista deja la Tomis, cum presupunea G. Călinescu, dar apare tot mai cert că "miticismul" este o trăsătură a noastră tot mai specifică şi că sub semnul lui tindem să păşim în al treilea mileniu, mai "deştepţi" şi mai "precişi" ca niciodată...

REALISMUL CU TICHIE

Aşa cum anticipam, preşedintele Iliescu, foarte realist cînd e vorba de sine însuşi, s-a hotărît să opteze făţiş o orientare pro-masonică şi pro-evreiască, transformîndu-se peste noapte din "despot luminat" în specia nevertebrată numită **şabăs-goim**. Mersul la Sinagogă în zi de Paşti, tichia purtată dintr-un exces de slugărnicie la inaugurarea Muzeului Holocaustului, întîlnirea "camuflată" cu liderul evreu Bronfman în fosta Iugoslavie, aşa-zisele "măsuri" anti-fasciste şi anti-naţionaliste mimate pe acasă (între care şi stoparea difuzării volumului **Mein Kampf** în versiune românească, cu o "vigilenţă" pe care nici măcar şef-rabinul n-o mai considera necesară, mai ales după ce cartea a apărut de curînd şi în Polonia, Rusia şi... Israel!), terfelirea publică a memoriei lui Ion Antonescu, dar şi calomnierea după ureche a legionarismului (cu vechea mistificare a cadavrelor spînzurate la Abator) — iată numai cîteva din preludiile ridicole ale unei "occidentalizări" iudaizante, fără de care preşedintele simţea că s-ar sinucide politic, alături de toată tabăra "conservatoare". Cînd vezi forţa planetară a evreimii şi ratificarea cu japca a Tratatului de la Maastricht (pentru comunizarea masonică a Europei), cînd vezi că Elţîn însuşi e dispus să meargă pînă foarte departe în slujirea intereselor iudeo-masonice, cînd vezi că ungurii şi-au luat faţă de noi un avans substanţial tocmai prin filosemitismul lor"diplomatic", apoi cum să nu-ţi pui tichia pe cap şi să nu-i dai dracu' de vadimi şi de everaci?!

În tabăra neocomunismului şovin agitaţia e mare şi, în principiu, legitimă. **Scrisoarea deschisă** adresată preşedintelui de către C.V. Tudor et comp., mediatizată prin mai multe publicaţii neosecuriste, cuprinde destule adevăruri, ca şi tableta "rostitorului" Paul Everac — prea superficial ridiculizată — despre acel enigmatic "cineva" care umblă să ne spele creierii şi să ne jupoaie de şapte piei... Dar cu de-alde Vadim şi Everac se întîmplă ca-n proverbul acela: "A luat foc casa mincinosului şi nimeni nu-l crede"!

Ni se pare însă că preşedintele Iliescu s-a trezit cam prea tîrziu spre a-şi mai putea salva "imaginea"; poziţia sa le convine conjunctural iudeo-masonilor, dar roadele tichiei mai degrabă alţii le vor culege. Eforturile disperate şi umilitoare ale preşedintelui nu fac decît să îngroape pitorescul balcanic al actualului circ politic românesc, în vreme ce Alexandru Drăghici, bunăoară, este în sfîrşit judecat în lipsă, dar nu pentru că e răspunzător de moartea atîtor mii de români, ci pentru că a ordonat cîndva să fie lichidat... un turc! Dacă mai punem la socoteală, pe fondul falimentului general, şi uriaşul scandal al corupţiei, se pare că nici evreii nu ne vor mai putea fi de folos, cu toate mijloacele lor, ci numai "şutul în fund" pe care, după vorba lui Petre Ţuţea, Dumnezeu se îndură să ni-l mai administreze uneori...

CE SE MAI JOACĂ PE LA NOI

La Teatrul Naţional din Bucureşti, în regia mai tînărului Victor Ioan Frunză (dar cu răspunderea directă a d-lui Andrei Şerban), continuă să se joace, cu doar vreo 200 de spectatori la fiecare reprezentaţie (dar,probabil,cu oarece subvenţii), piesa unui oarecare Joshua Sobol, intitulată **Ghetou**. Piesa, destul de slabă, cu publicul canonit pe laturile scenei, ca să se creeze impresia de ghetto, este salvată, pe cît cu putinţă, doar de calitatea echipei de actori, în frunte cu talentata Maia Morgenstern (care se simte, aşa zicînd, ca acasă).

Nerezistînd nici măcar motivaţia estetică, se naşte întrenbarea de ce o asemenea tragicomedie lozincardă (dar,probabil,emoţionantă pentru evrei) nu a fost programată acolo unde-i era locul: la Teatrul Evreiesc, iar nu pe scena Naţionalului?

Premiera a avut loc, împotriva bunului simţ elementar, chiar în sîmbăta de dinaintea Paştelui ortodox, scoţînd din scenă piesa lui L. Blaga, **Avram Iancu** (care,chiar dacă n-a constituti un mare succes de public, era cel puţin un simbol naţional). S-ar putea oare concepe o reprezentaţie echivalentă, de interes pur românesc, pe prima scenă din Tel-Aviv?

Sigur că suferinţele evreilor au fost considerabile, dar oare numai ei să fi suferit şi să fi murit în istorie? De unde acest monopol obraznic asupra suferinţei omeneşti şi această permanentă culpabilizare a celorlalţi? Tragedia poporului român din secolul XX (de care evreii nu sînt nevinovaţi) nu ne obligă oare măcar la un plus de decenţă? Despre asta ştiţi ceva, domnule Iliescu?

V.A.M.

Editura "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala Sibiu
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redactional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor sef;
Demostene ANDRONESCU, Marcel PETRISOR,
Razvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU
Ioan NISTOR
Secretar de redactie
2400 Sibiu - Calea Dumbravii 109
telefon 092-422536

Tehnoredactare computerizata
Teodora Ciuchina

MASIB SRL
Printing Company